

REPUBLIKA E KOSOVËS
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM

Nr. i Dokumentit: 21.4.1-2015-08

RAPORTI I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT FINANCIARE TË MINISTRISË SË ARSIMIT,
SHKENCËS DHE TEKNOLOGJISË PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË
31 DHJETOR 2015

Prishtinë, qershor 2016

Auditori i Përgjithshëm i Republikës së Kosovës është institucioni më i lartë i kontrollit ekonomik e financiar, i cili me Kushtetutën dhe ligjet e vendit gëzon pavarësi funksionale, financiare dhe operative. Zyra e Auditorit të Përgjithshëm kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës dhe për punën e vet i jep llogari Kuvendit të Kosovës.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhimin e shëndoshë financiar në administratën publike. Ne kryejmë auditime në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit në sektorin publik si dhe me praktikën e mira evropiane.

Raportet e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien pasi që ato ofrojnë bazë të qëndrueshme për t'u kërkuar llogari menaxherëve të çdo organizate buxhetore. Në këtë mënyrë ne po rrisim besimin në shpenzimin e fondeve publike dhe po luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe të palëve tjera të interesit në rritjen e përgjegjësisë publike.

Auditori i Përgjithshëm ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit dhe raportin mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, në konsultim me Ndihmës Auditorin e Përgjithshëm Ibrahim Gjylderen, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti dhe opinionin i lëshuar janë rezultat i auditimit të kryer nën menaxhimin e Drejtorit të Auditimit, Bujar Bajraktari, i mbështetur nga, Evetar Zeqiri (udhëheqës ekipi), Ariana Berisha-Rexhëbeqaj, Nora Rashiti, Igballe Halili, dhe Arnisa Aliu.

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	7
2 Qeverisja.....	12
3 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli.....	21
4 Universitetet Publike.....	31
Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit	42
Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP	43
Shtojca III: Rekomandimet e vitit paraprak	45

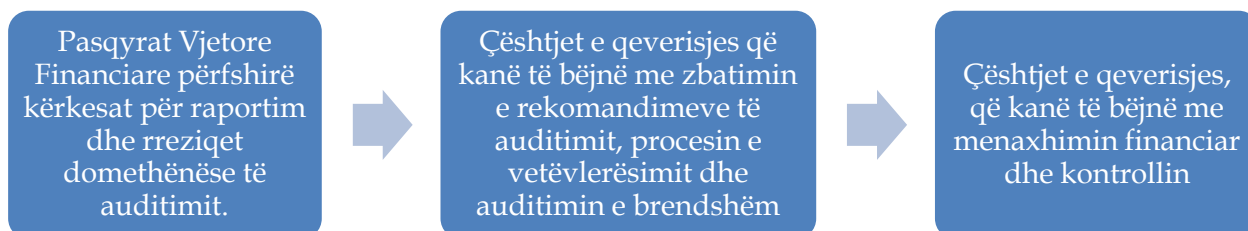
Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi i pasqyrave vjetore financiare të Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, për vitin 2015 – i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Falënderojmë Ministrin dhe stafin e tij për ndihmën e tyre gjatë procesit të auditimit.

Ekzaminimi i pasqyrave financiare për vitin 2015 u ndërmor në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtarisht të auditimit të Sektorit Publik (SNISA). Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat, të cilat ne menduam se ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e ndërmarrë është paraqitur në Memon e Planifikimit të Auditimit, e datës 25/09/2015.

Auditimi ynë është fokusuar në (është dhënë në hollësi në Shtojcën I):

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm për të përfunduar auditimin për vitin 2015 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti.

Opinion

Shtojca II shpjegon llojet e ndryshme të opinionëve të aplikuar nga ana e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm.

Opinion i Auditorit të Përgjithshëm është:

Opinion i Pamodifikuar me Theksim të Çështjes

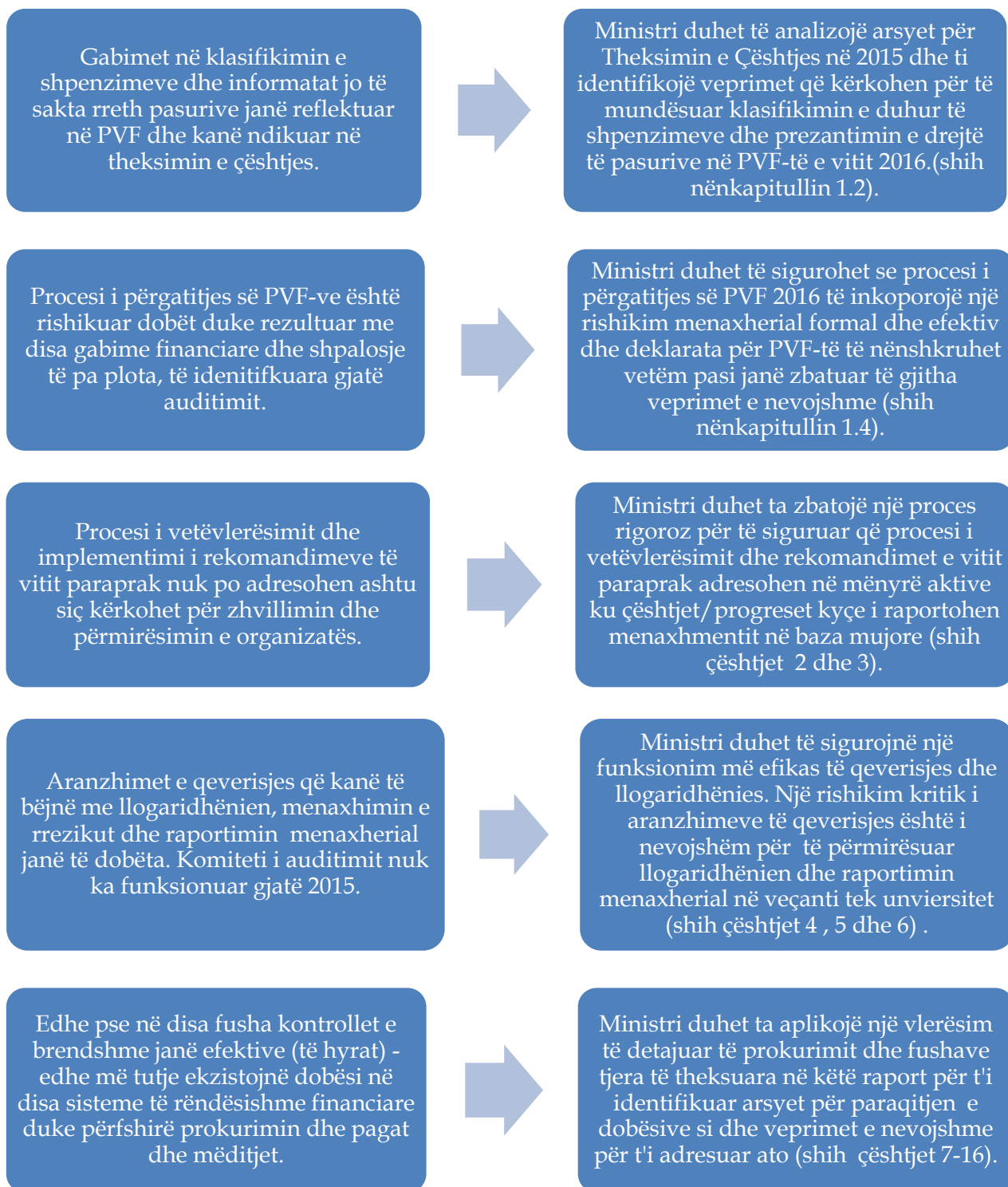
Pasqyrat Vjetore Financiare paraqesin *një pamje të drejtë dhe të vërtetë*, në të gjitha aspektet materiale.

Duam të tërheqim vëmendjen tuaj te fakti se mungesa e një qasje sistematike për të konfirmuar vlerën e pasurisë, plotësinë, dhe bazën për vlerësimin e pasurisë ka rezultuar me mbivlerësim të pasurive fikse të shpalosura në pasqyrat vjetore financiare. Përveq kësaj shpenzimet prej mbi 7.4 milion euro ishin buxhetuar dhe shpenzuar gabimisht nga kategoria e investimeve kapitale.

Formulimi i plotë i fjalëve është dhënë në hollësi në pjesën 1 të këtij raporti.

Konkluzioni i përgjithshëm

Konkluzionet dhe rekomandimet tona kryesore janë:

Ekzistojnë dobësi të përbashkëta në kontrollet e zbatuara nga universitetet sa i përket fushave si pagave dhe meditjeve, rekrutimit të stafit, proceseve të dobëta të prokurimit dhe raportimit menaxherial

Rektorët e universiteteve publike duhet ta aplikojë një vlerësim të detajuar të kontrolleve ndaj pagave dhe meditjeve dhe fushave tjera të theksuara në këtë raport për t'i identifikuar arsyet për paraqitjen e dobësive si dhe veprimet e nevojshme për t'i adresuar ato (shih çështjet 17-26).

Përgjigja e Ministrit – Auditimi 2015

Ministri i ka marrë në konsideratë dhe është pajtuar me të gjeturat e detajuara dhe konkluzionet e auditimit, si dhe është zotuar se do t'i implementojë rekomandimet e dhëna.

1 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

1.1 Hyrje

Rishikimi ynë i Pasqyrave Vjetore Financiare (PVF) merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacioneve të prezantuara në PVF. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga Zyrtari Kryesor Administrativ (ZKA) dhe Zyrtari Kryesor Financiar (ZKF), kur PVF-të të dorëzohen në Qeveri.

Deklarata për prezantimin e PVF-ve përfshin një numër të pohimeve në lidhje me pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë e informacionit në kuadër të PVF-ve. Këto pohime kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante u janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

1.2 Opinioni i Auditimit

Opinioni i Pamodifikuar me Theksim të Çështjes

Ne kemi audituar Pasqyrat Vjetore Financiare të Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë (MASHT) për vitin e përfunduar me 31 dhjetor 2015, të cilat përfshijnë pasqyrën e pranimeve dhe pagesave në para të gatshme, pasqyrën e krahasimit të shumave buxhetore dhe aktuale, shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare si dhe shpalosjet përcjellëse.

Sipas mendimit tonë, pasqyrat vjetore financiare paraqesin një pamje të drejtë dhe të vërtetë, në të gjitha aspektet materiale, të pranimeve dhe të pagesave si dhe të buxhetit të realizuar të Ministrisë së Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë për vitin e përfunduar me 31 dhjetor 2015, në përputhje me: Standardet ndërkombëtare të kontabilitetit për sektorin publik (të kontabilitetit në para të gatshme); Ligjin nr. 03/L-048 Për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me ndryshime dhe plotësime) dhe Rregullën Financiare të Ministrisë së Financave nr. 03/2013 Për Pasqyrat Financiare të Organizatave Buxhetore.

Baza për Opinion

Ne kemi kryer auditimin tonë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (SNISA). Sipas këtyre standardeve, përgjegjësitë tona janë përshkruar më poshtë tek pjesa për Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare. Sipas kërkesave etike, të cilat janë relevante për auditimin tonë të pasqyrave vjetore financiare të Organizatave Buxhetore në Kosovë, ZAP është i pavarur nga Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë dhe përgjegjësitë e tjera etike janë përmbushur në pajtim me këto kërkesa. Ne besojmë se dëshmitë e auditimit që kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të duhura për të siguruar bazën për opinionin tonë.

Theksimi i çështjes

Duam të tërheqim vëmendjen tuaj te fakti se mungesa e një qasje sistematike për të konfirmuar vlerën e pasurisë, plotësinë, dhe bazën për vlerësimin e pasurisë ka rezultuar që regjistri i shpalosur i pasurive fikse të mbivlerësohet për së paku 15,381,662€ (shih në detaje pjesën 1.3 të raportit). Mbivlerësimi i pasurive është si rezultat i regjistrimit të gabueshëm të librave shkollor të cilat nuk i plotësojnë kriteret për t'u klasifikuar si pasuri fikse. Përveç kësaj, është regjistruar gabimisht inventari me vlerë nën 1,000€ i cili nuk i plotëson kërkesat për t'u përfshirë në regjistrat e pasurisë fikse.

Regjistri i pasurive fikse është gjithashtu i pa plotë dhe jo i besueshëm sepse ne nuk ishim në gjendje të marrim siguri nëse ishte bërë transferi i pasurive fikse mbi 1,000€ te universiteteve publike kur janë arritur marrëveshjet e mirëkuptimit për t'i transferuar pasuritë nga Universiteti i Prishtinës tek Ministria (më detajisht shih në kapitull 1.3).

Ishte bërë keqklasifikim i shpenzimeve në total pre 7,461,628€. Pjesa dërmuese e tyre për blerjen e Librave Shkollor dhe inventarit për shkollat. Këto shpenzime kanë qenë të buxhetuara në kategori të gabuar ekonomike. Opinioni ynë nuk është modifikuar në lidhje me këto çështje.

Çështje tjera

Ministria ka një projekt me donatorët e jashtëm “Fondi i Përbashkët i Donatorëve” shpenzimet e të cilit për vitin 2015 ishin 922,162€. Pagesat nga ky fond kanë qenë të përjashtuara nga mostrimi gjatë këtij auditimi, ngase për këtë pjesë është bërë një auditim i veçantë nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm.

Përgjegjësia e Menaxhmentit dhe personave përgjegjës për Qeverisje dhe Pasqyrat Vjetore Financiare

Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë është përgjegjës për përgatitjen dhe prezantimin e drejtë të pasqyrave financiare sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik-Raportimi Financiar bazuar në Kontabilitetin e Parasë së Gatshme të modifikuar si dhe është përgjegjës për kontrole të brendshme të tilla të cilat menaxhmenti i përcakton si të nevojshme për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare pa anomali materiale të shkaktuara qoftë nga mashtrimi apo gabimi. Kjo përfshin zbatimin e Ligjit nr.03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (me plotësime dhe ndryshime).

Ministri është përgjegjës për të siguruar mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të ministrisë.

Përgjegjësia e Auditorit të Përgjithshëm për auditimin e pasqyrave vjetore financiare

Përgjegjësia jonë është që ta shprehim një opinion për pasqyrat vjetore financiare në bazë të auditimit tonë. Ne e kemi kryer auditimin në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit. Këto standarde kërkojnë që ne t'i përmbahemi kërkesave etike dhe ta planifikojmë dhe

kryejmë auditimin për të marrë siguri të arsyeshme për atë nëse pasqyrat financiare nuk kanë keqdeklarime materiale.

Objektivat tona janë që të marrim siguri të arsyeshme nëse pasqyrat vjetore financiare në tërësi nuk përmbajnë keqdeklarime materiale qoftë nga mashtrimi ose gabimi. Siguria e arsyeshme është një nivel i lartë i sigurisë, por nuk garanton se një auditim që kryhet në pajtim me SNISA-t do të zbulojë gjithnjë një keqdeklarim material kur ai ekziston. Keqdeklarimet mund të lindin nga mashtrimi ose gabimi dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose së bashku, ato mund të të ndikojnë vendimet e përdoruesve të marra mbi bazën e këtyre pasqyrave vjetore financiare.

Auditimi përfshinë kryerjen e procedurave për të marrë dëshmi auditimi rreth shumave dhe shpalosjeve në pasqyrat financiare. Procedurat e zgjedhura varen nga gjykimi i auditorit, duke përfshirë këtu edhe vlerësimin e rreziqeve nga keqdeklarimet materiale në pasqyrat financiare, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit. Në bërjen e këtyre vlerësimeve të rrezikut, auditori e konsideron kontrollin e brendshëm që është relevant në përgatitjen e pasqyrave financiare nga entiteti, në mënyrë që të dizajnojë procedura të auditimit që janë të përshtatshme për rrethanat e entitetit, por jo për qëllim të shprehjes së opinionit mbi efektivitetin e kontrollit të brendshëm të entitetit.

Auditimi e përfshinë edhe vlerësimin e përshtatshmërisë së politikave kontabël të përdorura dhe arsyeshmërinë e përlogaritjeve kontabël të bëra nga menaxhmenti, si dhe vlerësimin e prezantimit të pasqyrave financiare.

1.3 Rreziqet domethënëse në Pasqyrat Vjetore Financiare

Përshkrimi

Në Memon tonë të planifikimit të auditimit, të datës 25/09/2015, janë identifikuar dy rreziqe domethënëse për PVF-të. Rreziqet domethënëse janë rreziqe të keqdeklarimeve materiale, që mund të rezultojnë në modifikim të opinionit ose në theksim të çështjes. Rreziku i parë ka të bëjë me mos regjistrimin, vlerësimin dhe shpalosjen e duhur të pasurisë në regjistrat e pasurisë fikse; ndërsa rreziku i dytë ka të bëjë me keq-klasifikimin material të shpenzimeve në kategori të gabuara ekonomike.

Konkluzioni ynë është se të dyja këto rreziqe kanë ndodhur edhe përkundër masave të limituara të menaxhmentit, sepse nuk janë ndërmarrë veprime efektive nga menaxhmenti për t'i adresuar në mënyrën e duhur rreziqet e paraqitura.

Materializimi i rrezikut domethënës të ndërlidhur me regjistrat e pasurive ka rezultuar me:

- Mbivlerësim të pasurive fikse për mbi 15 milion euro. Pjesa më e madhe e kësaj shume, apo rreth 14,500,000€ kanë të bëjnë me librat shkollor për nxënësit e klasave nga 1 deri në 9 (bëhet fjalë për librat shkollor që janë blerë gjatë vitit 2014-2015 dhe librat e blerë për Universitetin e Prishtinës, që janë regjistruar si pasuri kapitale, derisa ato nuk i plotësojnë kriteret themelore për t'u klasifikuar si pasuri kapitale); 435,163€ janë inventar për shkollat, të cilat janë regjistruar si pasuri kapitale; dhe 399,560€ kanë të bëjnë me një projekt të binjakëzimit i bashkë financuar nga MASHT me Komisionin Evropian, që ka pasur synim të blej pajisje të Teknologjisë Informatike për shkolla. Këto pajisje nuk janë në pronësi të MASHT mirëpo të shkollave individuale;
- Një pagesë prej 97,000€ për Qendrën e Studentëve nuk është regjistruar si pasuri kapitale mbi 1,000€ ndonëse i plotësonte kërkesat;
- Shpenzimet e mbikëqyrjes së projekteve kapitale nuk janë trajtuar në mënyrë konsistente. Ato i janë shtuar kostos së projekteve kapitale, mirëpo janë regjistruar ndaras; dhe
- Me rastin e themelimit të universiteteve publike, pasuritë e tyre mbi 1,000€ nuk janë transferuar tek regjistrat e Ministrisë së Arsimit, ashtu siç parashihej edhe me marrëveshjet e mirëkuptimit ndërmjet universiteteve përkatëse, Universitetit të Prishtinës dhe MASHT-it.

Materializimi i rrezikut të ndërlidhur me keq-klasifikimin e shpenzimeve ka rezultuar me:

- Blerjen e librave për klasat 1 deri 9 në shumë 6,692,708€, nga kategoria e investimeve kapitale ndërsa do duhej të paguheshin potencialisht nga kategoria e subvencioneve;
- Blerjen e inventarit me vlerë nën 1,000€ në shumë 650,827€ nga investimet kapitale ndërsa do duhej paguheshin nga mallrat dhe shërbimet;
- Blerjen e pajisje të kuzhinës nga Qendra e Studentëve në vlerë 97,000€ nga mallrat dhe shërbimet përderisa ajo ishte investim;

- Blerje e softëare-it prej 5,742€ në Qendrën e Studentëve nga mallrat dhe shërbime ndërsa do duhej të paguhej nga Investimet Kapitale;
- Pagesa e 10,851€ për pagat e katër profesorëve të Universitetit të Gjakovës për punën e kryer në Universitet të Prishtinës, nga mallrat dhe shërbimet përmes marrëveshjeve për shërbime të veçanta; dhe
- Një pagesë prej 5,500€ ishte ekzekutuar nga thesari me kërkesë të përmbaruesit privat për Universitetin e Pejës nga subvencionet dhe transferet ndërsa do duhej paguhej nga mallrat dhe shërbimet.

1.4 Pajtueshmëria me kërkesat për PVF dhe kërkesat tjera për raportim

Nga MASHT kërkohet të veprojnë në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregulloren MF nr. 03/2013;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048, i ndryshuar me Ligjin nr.03/L-221, Ligjin nr. 04/L-116 dhe Ligjin nr. 04/L-194.
- Për agjencitë në kuadër të ministrisë, raportimet në bordet e tyre drejtuese dhe për universitetet raportimet ndaj Këshillave Drejtues të Universiteteve përkatëse;
- Planin e prokurimit dhe zbatimin e tij, raportimin e progresit të investimeve kapitale;
- Raportimin e obligimeve, etj.

Në draft pasqyrat financiare të dorëzuara në Ministri të Financave ne kemi identifikuar disa gabime tek tabelat kryesore respektivisht tek donacionet, depozitat dhe huamarrjet si dhe shpalosjen e llogarive të arkëtueshme. Këto të gjetura janë përmirësuar në verzionin final të pasqyrave pas rekomandimeve tona. Megjithatë, edhe më tej kanë mbetur disa mangësi që ndërlidhen me shënimet shpjeguese dhe shpalosjet, sidomos të pasurive fikse.

Të gjeturat më lartë demonstrojnë një proces të dobët të konsolidimit dhe përgatitjes së pasqyrave financiare. Përveç kësaj, mangësitë e identifikuar tregojnë edhe mungesë të rishikimit efektiv të draft PVF-ve nga menaxhmenti para se ato të dërgohen në MF.

Marrë parasysh çka është përshkruar më lart, deklarata e bërë nga Zyrtari Kryesor Financiar dhe Sekretari i Përgjithshëm, me rastin e dorëzimit të draft PVF-ve në Qeveri, mund të konsiderohet e pasaktë për shkak se gjatë auditimit janë identifikuar gabime materiale dhe shpalosje jo të plota.

Në kontekst të kërkesave tjera për raportim të jashtëm, janë arritur të gjitha kërkesat e domosdoshme të raportimit.

1.5 Rekomandimet

Rekomandimi 1 Prioriteti i lartë – Ministri duhet të analizojë arsyet për Theksimin e Çështjes në 2015 dhe ti identifikojë veprimet që kërkohen për të mundësuar klasifikimin e duhur të shpenzimeve dhe prezantimin e drejtë të pasurive në PVF-të e vitit 2016.

Prioriteti i mesëm - Ministri duhet të sigurojë se janë vendosur procese efektive për të konfirmuar që plani i hartimit të PVF 2016 i adreson të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me pajtueshmërinë. Kjo duhet të përfshijë rishikimin e draft PVF-ve nga menaxhmenti, me fokus të veçantë në fushat me rrezik të lartë dhe fushat ku janë identifikuar gabime në vitet e mëparshme. Deklarata e bërë nga ZKA dhe ZKF nuk duhet të dorëzohet përveç nëse ndaj draft PVF janë aplikuar të gjitha kontrollet e nevojshme.

2 Qeverisja

2.1 Hyrje

Aranzhimet efektive të qeverisjes janë thelbësore për MASHT-in që të menaxhojë me sukses sfidat me të cilat përballlet dhe të sigurojë ofrimin e shërbimeve më të mira në dobi të taksapaguesve dhe të shfrytëzuesve tjerë të shërbimeve.

Një mjet kyç në mbështetje të qeverisjes efektive është zbatimi i rekomandimeve të auditimit pasi kjo tregon se menaxhmenti është duke u munduar t'i zhvilloj proceset ekzistuese dhe kontrollet. Në mënyrë të ngjashme, lista kontrolluese e vetvlerësimit që plotësohet nga të gjitha organizatat buxhetore siguron një kornizë për zhvillimin e aranzhimeve të zgjeruara të qeverisjes. Është e rëndësishme që përgjigjet e dhëna nga një organizatë individuale buxhetore të jenë të mbështetura nga dëshmitë përkatëse. Prandaj, ne e kemi aplikuar një qasje konsistente në të gjitha auditimet për ta përcaktuar cilësinë e listave kontrolluese të plotësuara për vetëvlerësim dhe për ta vlerësuar saktësinë e gjendjes së paraqitur mbi qeverisjen në Kosovë.

Pjesa tjetër e rishikimit të aranzhimeve të qeverisjes pasqyron një shqyrtim të:

- fushave të aranzhimeve të qeverisjes ku nevojiten përmirësime të rëndësishme dhe ku ne besojmë se rekomandimet tona mund të gjenenrojnë përmirësime, llogaridhënien dhe komunikimin e brendshëm, raportimin menaxherial, dhe sistemin e Auditimit të Brendshëm; dhe
- fushave të menaxhimit financiar dhe kontrollit të identifikuar përmes punës sonë të auditimit, duke përfshirë punën specifike të drejtuar në çështjet e pajtueshmërisë në sistemet kyçe të të hyrave dhe shpenzimeve (këto fusha janë shqyrtuar në kapitullin 3 të këtij raporti)

2.2 Konkluzioni i përgjithshëm mbi qeverisjen

Ekziston një numër i dobësive të qeverisjes së MASHT veçanërisht në lidhje me llogaridhënien, komunikimin dhe bashkëpunimin e brendshëm, ndërtimin e besimit të ndërsjellët ndërmjet stafit, menaxhimin e rrezikut dhe cilësinë e raportimit menaxherial. Lista kontrolluese e vetvlerësimit, e plotësuar nga MASHT, e pasqyron këtë situatë vetëm pjesërisht, me disa komente pozitive mbi ekzistimin e aranzhimeve ekzistuese që nuk bazohen plotësisht në dëshmi. Aranzhimet tjera të cilat do ta mbështesnin zhvillimin e qeverisjes, si përgjigjja efektive ndaj rekomandimeve të auditimit dhe operimi i një sistemi i auditimit të brendshëm të cilësisë së lartë, janë të vendosura por nuk kanë qenë mjaftueshëm efektive për të adresuar mangësitë e evidentuara në këtë raport të auditimit.

2.3 Rekomandimet e vitit paraprak

Raporti ynë i auditimit për PVF-të e vitit 2014 të MASHT ka rezultuar në 23 rekomandime. MASHT kishte përgatitur një plan të veprimit për adresimin e rekomandimeve, mirëpo veprimet e caktuara për t'u ndërmarrë duhet të ishin më konkrete. Menaxhmenti poashtu ka krijuar një proces formal të monitorimit të rekomandimeve mirëpo rezultatet e implementimit nuk janë raportuar në baza të rregullta tek menaxhmenti.

Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2015, 11 rekomandime janë implementuar plotësisht; 4 janë adresuar por nuk janë implementuar plotësisht, derisa 8 rekomandimet tjera nuk janë adresuar ende. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuar ato, shihni Shtojcën III.

Çështja 2 – Implementimi i rekomandimeve nga viti paraprak – Prioritet i lartë

E gjetura Më pak se gjysma e rekomandimeve janë implementuar plotësisht sepse ministria nuk i ka ndërmarrë veprimet e nevojshme për të siguruar adresim të plotë të të gjitha rekomandimeve. Po ashtu, përkundër që një monitorim i rekomandimeve është bërë në shtator 2015, ka munguar një monitorim i vazhdueshëm dhe raportim i rregullt tek menaxhmenti për progresin e adresimit të rekomandimeve të AP.

Rreziku Mos-implementimi i plotë i rekomandimeve ka rezultuar në dobësi të vazhdueshme të kontrolleve të menaxhmentit dhe mos funksionimit efektiv të qeverisjes. Në veçanti kjo është reflektuar nga:

- Përgatitja dhe rishikimi i dobët të PVF-ve;
- Mos adresim të çështjes së buxhetimit dhe klasifikimit të saktë të librave;
- Regjistër jo i plotë dhe jo i saktë i pasurive fikse dhe obligimeve; dhe
- Planifikimi i dobët i prokurimit dhe ekzekutim i ulët i buxhetit për investimet kapitale.

Rekomandimi 2 Ministri duhet të sigurojë që të zbatohet një çasje më serioze në trajtimin e rekomandimeve të AP nga niveli i menaxhmentit. Duhet siguruar se është zbatuar plani i veprimit, i rishikuar, i cili i përcakton saktë masat e ndërmarra, afatet kohore për implementim e rekomandimeve, me stafin përgjegjës të identifikuar, duke u fokusuar fillimisht në fushat më të rëndësishme. Planin e veprimit duhet të monitorohet formalisht në baza të rregullta dhe rezultatet e implementimit të rekomandimeve duhet të raportohen tek menaxhmenti për të ndërmarrë masat adekuate.

2.4 Lista kontrolluese e vetvlerësimit të MFK-së

Ministria e Financave ka hartuar një listë të detajuar të vetë-vlerësimit për organizatat buxhetore për të mbështetur aranzhimet efektive të qeverisjes. Për të gjitha auditimet e ndërmarra, ne kemi testuar cilësinë e pyetësorëve të vetvlerësimit të MFK-së të dorëzuara në Ministri, duke vlerësuar nga një pyetje kyçe në secilën komponentë të listës kontrolluese. Ne kemi përmbledhur të gjeturat tona për Ministrinë si më poshtë dhe përmbledhja e punës sonë në të gjitha auditimet do të konsolidohet në Raportin tonë Vjetor të Auditimit. Kjo nuk ka për qëllim të jap koment për cilësinë e tërë pyetësorit të dorëzuar të vetvlerësimit por do ta japë gjendjen për një numër të pyetjeve kyçe për t'i mbështetur përpjekjet e Ministrisë së Financave në rritjen e efektivitetit të procesit dhe në zhvillimin e sistemit të MFK-së në tërësi.

Çështja 3 – Lista kontrolluese e vetvlerësimit – Prioritet i lartë

E gjetura

Si pjesë e auditimit tonë, i kemi shqyrtuar gjashtë pyetje kyçe të pyetësorit të vetvlerësimit në lidhje me pesë komponentë. Për pyetjet e shqyrtuara kemi gjetur se:

- Nuk janë vendosur procedurat e duhura formale për menaxhim të rrezikut (kjo është trajtuar në hollësi në nënkapitullin 2.5.2);
- Strategjia gjithëpërfshirëse e zhvillimit 2014–2016 (përfshirë ndërlidhjen me palët e interesit si dhe sigurimin e strategjisë me kosto të plotë) është hartuar nga MASHT. Derisa mungojnë proceset efektive të monitorimit. Sidomos monitorimi i buxhetit dhe progresit lidhur me arritjen e objektivave; dhe
- Plani i prokurimit nuk ishte konsoliduar për të përfshirë të gjitha kërkesat individuale të departamenteve për blerje. Kjo ka rezultuar shpeshherë me zhvillim të më shumë procedurave të prokurimit me kuotim të çmimeve. Përveç kësaj, planet e prokurimit në dy universitete nuk ishin hartuar fare.

Veprimet e ndërmarra për adresimin e çështjeve të identifikuara nga vetvlerësimi i vitit 2014 ishin të pakta, dhe çështjet e ngritura nuk janë zbërthyer tutje në ndonjë plan veprimi për adresim të tyre. Kjo situatë ka ndodhur për shkak të mungesës së qartësisë brenda ministrisë në lidhje me rëndësinë e kësaj liste kontrolluese dhe me atë se kush është zyrtari përgjegjës që i përdorë këto mekanizma për t'i mbështetur përmirësimet operative.

Rreziku

Aranzhimet e dobëta të qeverisjes i dobësojnë proceset strategjike dhe operative dhe e zvogëlojnë cilësinë e shërbimeve të ofruara për studentët përmes aktiviteteve joefikase dhe joefektive.

Rekomandimi 3

Ministri duhet të siguroj se është zbatuar një rishikim i procesit të plotësimit të listës kontrolluese të vetvlerësimit dhe që është bërë adresimi i fushave me dobësi në mënyrë pro aktive. Duhet të aplikohet një mekanizëm i rishikuar për ta konfirmuar saktësinë e listës kontrolluese si dhe për të siguruar dokumentacionin mbështetës.

2.5 Rishikimet specifike të qeverisjes

Puna jonë në fusha të veçanta të aranzhimeve të qeverisjes është bazuar në planin e auditimit, duke marrë parasysh kontekstin brenda të cilit ministria operon dhe sfidat me të cilat përballlet.

2.5.1 Aranzhimet e llogaridhënies

Ministria ka një numër të agjencive dhe universiteteve në kuadër të saj, kërkesat dhe raportet e të cilave duhet të konsolidohen gjatë procesit të përgatitjes kërkesave buxhetore, planifikimit prokurimit, gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare dhe në lidhje me kërkesat e jashtme për raportim. Për të siguruar një menaxhim financiar efektiv nevojitet një proces efektiv i konsolidimit dhe raportim cilësor dhe me kohë.

Çështja 4 – Proceset e llogaridhënies – Prioriteti i lartë

E gjetura	Gjatë vitit 2015 i gjithë zingjiri llogaridhënës administrativ përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm, Zyrtarin Kryesor Financiar, Zyrtarin Çertifikues dhe Shpenzues kanë funksionuar me ushtrues të detyrës më shumë sesa është e paraparë me legjislacion. Kjo dukuri është e shprehur edhe në agjencitë dhe programet tjera të MASHT, veçanërisht në universitetet publike. Si rezultat funksionimi i strukturave qeverisëse nuk ka siguruar gjithmonë llogaridhënie efektive.
Rreziku	Funksionimi i strukturave qeverisëse me ushtrues detyre për një periudhë të gjatë kohore vë në pikëpyetje funksionimin efektiv të organizatës. Kjo mund të rezultojë me llogaridhënie të dobët, zbeh përgjegjësitë dhe llogaridhënien e stafit dhe potencialisht me shtyrje të vendimeve të rëndësishme për ministrinë.
Rekomandimi 4	Ministri duhet që të analizojë arsyet përse pozitat kyçe nuk janë plotësuar me kohë me staf të rregullt. Më tutje ministri duhet të prioritetizojë rekrutimin e stafit të rregullt në të gjitha pozitat që mbahen nga ushtrues detyre. Kjo rritë llogaridhënien, përgjegjësinë dhe siguron zhvillim efektiv të aktiviteteve të ministrisë.

Çështja 5 – Procesi i konsolidimit të Universiteteve Publike – Prioriteti i mesëm

- E gjetura** MASHT shërben si institucion “ombrellë” e institucioneve tjera të arsimit të lartë të cilat synojnë pavarësimin funksional dhe organizativ nga MASHT. Përderisa Universiteti i Prizrenit dhe Pejës kanë një pavarësi më të theksuar dhe janë më të kompletuara me kapacitete administrative, universitetet tjera (Gjakova, Gjilani dhe Mitrovica) ende nuk kanë arritur të plotësojnë kapacitetet e nevojshme njerëzore dhe infrastrukturore për të rritur pavarësinë organizative të tyre. Ky proces udhëhiqet nga MASHT dhe në këtë drejtim ka pasur vonesa të pa arsyetuara në plotësimin e stafit dhe kërkesave tjera të nevojshme. Aktualisht MASHT nuk ka ndonjë plan konkret veprimi për të përfunduar këtë proces. Kjo ka rezultuar shpeshherë me vonesa të ndryshme, llogaridhënie të dobët, jo efikasitet organizativ, kontrole të dobëta etj.
- Rreziku** Mungesa e një plani të veprimit me afate të përcaktuara dhe masave të nevojshme për të siguruar funksionalizim të plotë të universiteteve nuk e demonstroi që është menaxhuar në mënyrën më të mirë procesi i konsolidimit të universiteteve. Kjo mund të rezultojë me vonesa, jo efikasitet organizativ, shpenzime shtesë etj.
- Rekomandimi 5** Ministri duhet të siguroj që bashkërisht me stafin tjetër kyç të Ministrisë dhe rektorët, të hartojë një plan veprimi për masat e nevojshme për funksionalizimin e plotë të universiteteve publike. Gjithashtu ministri duhet të siguroj që është bërë një analizë kritike për të nxjerrë në pah vështirësitë dhe sfidat kryesore me të cilat mund të ballafaqohen universitetet gjatë procesit të pavarësimit funksional dhe organizativ, në mënyrë që ato të adresohen në mënyrën e duhur.

2.5.2 Menaxhimi i rrezikut

Të gjitha organizatat buxhetore pritet të zbatojnë vlerësimin e rrezikut. Dispozitat e LMFP-së si dhe Rregulla Financiare e Thesarit nr. 01-2010 përcaktojnë që ZKA është përgjegjës për zbatimin e aranzhimeve, procedurave dhe sistemeve për të siguruar përmbushjen e objektivave kyçe të organizatës, për të identifikuar rreziqet drejt arritjes së këtyre objektivave, si dhe për të ndërmarrë hapa për të menaxhuar ato rreziqe. Po ashtu praktikatat e mira në menaxhimin e rrezikut kërkojnë që organizatat të zhvillojnë një çasje ndaj menaxhimit të rrezikut. Regjistri i rreziqeve duhet të jetë i kompletuar për të mbështetur menaxhimin efektiv operacional dhe strategjik të universitetit.

Çështja 6 – Mos zbatimi i kërkesave për menaxhimin formal të rrezikut – Prioriteti i mesëm

E gjetura	Pyetësi i vetvlerësimit, i plotësuar nga stafi i ministrisë dhe aranzhimet aktuale kanë vërtetuar se sistemet e kërkuara të menaxhimit të rrezikut nuk ishin të vendosura formalisht dhe ende ishin jo funksionale. Një regjistër i rreziqeve ishte hartuar në vitin 2013, por ai nuk është azhurnuar që prej atëherë dhe nuk është shfrytëzuar në mënyrë efektive për të mbështetur aktivitetet operative të ministrisë.
Rreziku	Mungesa e menaxhimit efektiv të rrezikut zvogëlon aftësinë e menaxhmentit të menaxhojë në mënyrën më të mirë cilësinë e shërbimeve ndaj taksapagueseve pasi çështjet e brendshme dhe të jashtme që ndikojnë në këtë nuk adresohen në kohën e duhur. Kjo për shkak se veprimet pro aktive të nevojshme për të parandaluar ose evituar ndikimin e çështjeve të tilla nuk do të ndërmerren në mënyrë të planifikuar dhe sistematike.
Rekomandimi 6	Ministri duhet të sigurojë se është deleguar përgjegjësi e drejtpërdrejtë për menaxhimin e rrezikut tek një staf/drejtor përkatës dhe të sigurojë raportim mujor për zbatimin e kërkesave në këtë fushë dhe për rreziqet që janë duke u menaxhuar.

2.5.3 Raportimi Menaxherial

Menaxhmenti ka zbatuar një sërë kontrollesh të brendshme për të siguruar se sistemet financiare funksionojnë siç duhet. Përkundër një raportimi të mirë menaxherial, kontrollet e vendosura nuk janë treguar sa duhet efektive dhe shpesh kanë shkaktuar vonesa të panevojshme në realizimin e buxhetit dhe të aktiviteteve operative. Është e rëndësishme që kontrollet e brendshme të përfshijnë raportimin e duhur tek menaxhmenti për të mundësuar një përgjigje efektive dhe me kohë ndaj problemeve operative të identifikuar.

Çështja 7 – Dobësi në raportimin menaxherial ne Universitetin e Gjilanit– Prioriteti i mesëm

E gjetura	Rishikimi ynë i kontrolleve menaxheriale të zbatuara në sistemin kryesor financiar të ministrisë ka nxjerrë në pah një cilësi të mirë të raportimit financiar. Megjithatë, tek Universiteti i Gjilanit është identifikuar raportim i dobët financiar tek menaxhmenti dhe mos shqyrtim i raporteve financiare nga këshilli drejtues. Kjo ka ndodhur për shkak se zyrtarët financiar në universitet nuk kanë pasur çasjen e duhur në Sistemin Informativ të Menaxhimit Financiar. Kjo ka ardhur si rezultat i neglizhencës nga zyrtarët e universitetit për të kërkuar çasjen e duhur. Mbështetja kryesisht në komunikim jo formal ka rezultuar në një raportim i cili nuk e demonstroi shqyrtimin e sfidave kyçe.
Rreziku	Cilësia e dobët e raportimit financiar dhe të aktiviteteve ka ndikuar në cilësinë e vendimmarrjes menaxheriale përfshirë aktivitet monitoruese dhe të kontrollit operativ dhe financiar. Kjo rezulton me sfida buxhetore dhe vonesa në veprimet e nevojshme për t'i adresuar ato.
Rekomandimi 7	Ministri së bashku me rektorin e Universitetit të Gjilanit, duhet të sigurojnë se është kryer një rishikim i kërkesave aktuale për raportim ndaj menaxhmentit, për të përcaktuar formën më të përshtatshme të raportimit, që do të mbështesë menaxhimin efektiv të veprimtarisë. Rektori duhet të inicojë një kërkesë për çasje dhe trajnim të vazhdueshëm të stafit për të mbështetur menaxhmentin me raportim financiar. Njëkohësisht këshilli Drejtues, duhet të siguroj që raportet periodike financiare do të shqyrtohen dhe variancat eventuale ndërmjet buxhetit dhe shpenzimeve të trajtohen. Veprimet e nevojshme duhet të ndërmerren për të adresuar çështjet e ngritura.

2.6 Sistemi i auditimit të brendshëm

Sistemi i Auditimit të Brendshëm përbëhet nga Komiteti i Auditimit (KA) dhe Njësia e Auditimit të Brendshëm (NjAB). NjAB operon me dy anëtarë të stafit - Drejtori i NJAB dhe një auditor. Për të kryer një auditim efektiv nevojitet një program gjithëpërfshirës i punës i cili reflekton rreziqet financiare dhe të tjera të Ministrisë dhe universiteteve dhe ofron siguri të mjaftueshme mbi efektivitetin e kontroleve të brendshme. Ndikimi i punës së Auditimit të Brendshëm duhet të gjykohet nga rëndësia që i jep menaxhmenti adresimit të rekomandimeve si dhe nga mbështetja dhe sfida të ofruara nga një Komitet efektiv i Auditimit.

Çështja 8 - Njësia e Auditimit të Brendshëm dhe Komiteti i Auditimit - Prioritet i lartë

E gjetura Ekzistojnë një numër dobësish në lidhje me Sistemin e Auditimit të Brendshëm dhe operacionet aktuale të NjAB-së:

- Gjithsejt nëntë raporte ishin kryer gjatë vitit 2015, dhe vetëm tre prej tyre ndërlidhen me aktivitetet e vitit 2015. Kjo si rezultat i mungesës së fokusit të duhur të menaxhmentit dhe Komitetit të Auditimit në këtë fushë;
- Gjatë nëntë muajve të parë të vitit, rekomandimet e auditimit të brendshëm nuk janë përcjellur me plane të veprimit për implementimin e tyre nga njësiti e audituara. Kjo ka pamundësuar përcjelljen e tyre. Megjithatë, pas këshillave tona, kjo është adresuar në fund të vitit; dhe
- Komiteti i Auditimit nuk ka funksionuar gjatë vitit 2015. Përkundër, insistimit nga auditori i brendshëm, menaxhmenti nuk ka ndërmarrë asnjë masë për të trajtuar këtë çështje. Asnjë takim nuk është mbajtur, rrjedhimisht, asnjë raport i NjAB nuk është shqyrtuar.

Këto rezultate pasqyrojnë mungesën e vemëndjes së Menaxhmentit në njohjen dhe maksimizimin e përfitimit të auditimit të brendshëm ose për të kërkuar siguri për funksionimin efektiv të kontroleve të brendshme.

Rreziku Një Komitet i Auditimit jo-funksional, nuk i shërben funksionit të auditimit dhe dobëson rolin dhe pavarësinë e auditimit të brendshëm. Mungesa e fokusit të auditimit të brendshëm në aktivitetet e vitit aktual mund të ndikoj që të mos ndërmerren masat e nevojshme korigjuese me kohë. Kjo gjithashtu limiton mundësinë që menaxhmenti të marrë siguri për efektivitetin e kontroleve të brendshme.

Rekomandimi 8 Për të arritur përfitimin maksimal nga auditimi i brendshëm, Ministri duhet të sigurojë funksionimin e Komitetit të Auditimit dhe maksimizimin e punës së Auditimit. Komiteti duhet të rishikojë në mënyrë kritike planet e auditimit të brendshëm (për të konfirmuar se ato bazohen në rrezik dhe t'i ofrojë sigurinë e kërkuar menaxhmentit) dhe rezultatet e auditimit të brendshëm. Gjithashtu duhet të rishikojë veprimet e ndërmarra nga menaxhmenti në lidhje me rekomandimet e auditimit të brendshëm.

3 Menaxhimi Financiar dhe Kontrolli

3.1 Hyrje

Puna jonë për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin (MFK) jashtë fushave të Qeverisjes të përmendura në kapitullin dy, pasqyron punën e detajuar të ndërmarrë për sistemet e të hyrave dhe shpenzimeve. Si pjesë e kësaj ne konsiderojmë menaxhimin e buxhetit, çështjet e prokurimit dhe të burimeve njerëzore si dhe pasuritë dhe detyrimet.

3.2 Konkluzioni për Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin

Prokurimi dhe menaxhimi i pagave mbeten ndër shqetësimet e mëdha. Rregulloret përkatëse nuk ishin ndjekur me përpikëri duke rezultuar në vlerë të dobët të arritur për para, vonesa në përfundimin e projekteve kapitale, si dhe pagesa për orët e pa mbajtura. Në kontekst të sistemeve financiare, kontrollet mbi të hyrat në përgjithësi janë të forta dhe të mbështetura në sisteme kompjuterike dhe janë zbatuar në mënyrë efektive. Mirëpo kontrollet mbi një sërë fushash të shpenzimeve kërkojnë përmirësim të mëtejshëm për të parandaluar ministrinë dhe universitetet që mos të pësojnë vonesa në implementim të projekteve, humbje financiare, dhe vlerë të dobët për paranë. Fushat kryesore ku nevojiten më shumë përmirësime janë planifikimi dhe realizimi i buxhetit, mbikëqyrja e investimeve kapitale, menaxhimi i pasurisë, si dhe menaxhimi i pagave dhe personelit, veçanërisht monitorimi dhe verifikimi i vijueshmërisë së orëve për personelin akademik (për universitetet publike shih më detajisht nën kapitullin 4.3 të këtij raporti).

3.3 Planifikimi dhe Realizimi i Buxhetit

Ne i kemi shqyrtuar burimet e fondeve buxhetore për MASHT, shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike si dhe të hyrat e arkëtuara. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore – realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ¹	2015 Realizimi	2014 Realizimi	2013 Realizimi
Burimet e Fondeve:	48,672,715	46,881,682	42,800,007	49,325,724	46,005,818
Granti i Qeverisë –Buxheti	43,467,314	39,484,685	38,954,016	44,199,147	40,851,773
Huamarrja	3,531,000	3,531,000	958,600	2,000,000	-
Të bartura nga viti paraprak ²	-	398,887	397,468	294,080	171,695
Të hyrat vetjake ³	1,674,401	1,817,629	1,282,535	1,938,389	2,364,306
Donacionet e jashtme	-	1649,480	1,207,388	894,108	2618,054

Buxheti final është më i ulët se buxheti fillestar për 1,791,033€. Kryesisht, ky zvogëlim i buxhetit i atribuohet transferimit të buxhetit dhe menaxhimit të investimeve të reja kapitale nga MASHT-i tek MAP-i, dhe ndryshimeve buxhetore nëpër kategori gjatë procesit të rishikimit të buxhetit.

Në vitin 2015, ministria ka përdorur mbi 91% të buxhetit final ose 42,800,007€, një nivel i ngjashëm krahasuar me vitin 2014 (92%). Megjithatë, realizimi i buxhetit mbetet në nivel jo të kënaqshëm në disa fusha dhe poshtë tabelës 2 jepen shpjegimet më të detajuara për pozitën aktuale.

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike - realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2015 Realizimi	2014 Realizimi	2013 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	48,672,715	46,881,682	42,800,007⁴	49,325,724	46,005,828
Pagat dhe Mëditjet	14,873,430	13,411,802	13,314,071	8,641,673	6,678,665
Mallrat dhe Shërbimet	9,581,100	10,729,881	8,851,988	9,520,979	9,160,219
Shërbimet komunale	943,259	1,056,008	991,042	735,285	858,116
Subvencionet dhe Transferet	4,189,926	3,935,296	3,918,128	3,963,032	4,634,860
Investimet Kapitale	19,085,000	17,748,694	15,724,778	26,464,754	24,673,968

¹ Buxheti Final – buxheti i aprovuar nga Kuvendi i përshtatur më pas nga Ministria e Financave

² Të hyrat vetjake të pashpenzuara në vitin paraprak të bartura në vitin aktual.

³ Pranimet e përdorura nga entiteti për financimin e buxhetit të vet.

⁴ Kjo shifër (42,800,007€) ndryshon nga shuma e paraqitur në PVF (43,300,175€). Kjo si rezultat i dy ngjarjeve (depozitat e zhetonëve të studentëve në Qendër të Studentëve dhe kthimi të donacioneve) që kanë ndodhur gjatë vitit 2015 të cilat nuk reflektohen në këtë tabelë mirëpo vetëm në PVF.

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë dhënë si në vijim:

- Zvogëlimi i buxhetit për paga dhe mëditje ishte 1,461,628€, me vendime të qeverisë dhe rishikim të buxhetit. Realizimi i buxhetit të pagave dhe mëditjeve ishte 99% e buxhetit final;
- Rritja e buxhetit për mallra dhe shërbime për 1,148,781€ dhe për shpenzime komunale për 112,749€ përfshin ndryshimet për grantet e donatorëve të jashtëm, ndryshimet me rishikim të buxhetit, si dhe të hyrat e bartura nga viti i mëparshëm. Kjo reflekton nevojën për të mbështetur procesin e konsolidimit të universiteteve publike. Përkundër rritjes, realizimi i buxhetit për mallra dhe shërbime ishte 83% ndërsa për shpenzime komunale 94% dhe kjo kryesisht si rezultat i mos shpenzimit të mjeteve nga donacionet e jashtme. Pavarësisht kësaj, në fund të vitit, detyrimet e papaguara për mallra dhe shërbime ishin 447,510€ dhe për shpenzime komunale 27,550€;
- Zvogëlimi i buxhetit për Investime Kapitale për 1,336,306€ ishte kryesisht si rezultat i marrëveshjes ndërmjet MASHT dhe Ministrisë së Administratës Publike për bartjen e të gjitha investimeve të reja kapitale. Realizimi i ulët në këtë kategori (89%) reflekton vonesat e ndryshme në realizim të projekteve, dhe vonesat në zhvillimin e procedurave të reja të prokurimit. Obligimet e pa paguara në fund të vitit për investime kapitale ishin 3,297,250€, edhe pse kishin mbetur pa shpenzuar 2,023,916€; dhe
- Përderisa në kategoritë e më sipërme ka pasur realizim të ulët, është inkurajuese që tek kategoria e subvencioneve ekzekutimi i buxhetit është bërë 100%. Kjo reflekton edhe natyrën e kategorisë së subvencioneve mirëpo gjithashtu edhe një planifikim dhe menaxhim më të mirë të buxhetit në këtë kategori.

Çështja 9 – Planifikimi i buxhetit – Prioriteti i mesëm

E gjetura

Ministria ka një sërë agjencish për të cilat përgatitë buxhetin në koordinim me zyrtarët përkatës të tyre, dhe për këtë organizon diskutime dhe konsultime buxhetore. Megjithatë, procesi i planifikimit të buxhetit ka shfaqur një sërë mangësish. Në veçanti kjo është shprehur nga universitetet të cilat kanë shfaqur nevojën për një proces më të mirë të buxhetimit të bazuar në kritere të matshme dhe që reflektojnë kërkesat specifike të tyre. Ne kemi identifikuar si ne vijim:

- Koordinim të dobët dhe komunikim jo të mirë me universitetet publike gjatë procesit të buxhetimit; Përkundër që Departamenti i Buxhetit i MASHT i ka ftuar në konsultime, pjesëmarrja e universiteteve nuk ka qenë gjithmonë e duhur, dhe kjo më vonë ka shkaktuar probleme në ekzekutim të buxhetit sepse buxheti i ndarë nuk i ka plotësuar nevojat e universiteteve; dhe

Aktualisht nuk ka ndonjë metodologji formale të bazuar në kritere për mënyrën e ndarjes së buxhetit për mallra dhe shërbime për universitetet. Kjo ka shfaqur mos konsistencë gjatë ndarjes së buxhetit. Për shembull, përderisa Universiteti i Pejës ka numër më të lartë të studentëve sesa Universiteti i Prizrenit, kjo nuk reflektohet edhe në ndarjet buxhetore për mallra dhe shërbime;

Rreziku

Koordinimi dhe komunikimi i dobët gjatë procesit buxhetor rezultojnë në një situatë ku buxheti i ndarë nuk reflekton nevojat e universiteteve. Ndarja e buxhetit pa ndonjë metodologji që përfshinë një sërë faktorësh nuk siguron një alokim strategjik të resurseve, për të mbështetur objektivat afatgjate të universiteteve dhe mund të krijojë vështirësi buxhetore.

Rekomandimi 9

Ministri duhet të siguroj një proces gjithëpërfshirës të buxhetimit që bazohet në komunikim dhe koordinim të plotë me stafin e universiteteve. Duhet të krijohen mekanizma që sigurojnë përfshirjen e gjithë stafit gjatë procesit të buxhetimit. Përveç kësaj, sekretari i përgjithshëm duhet të iniciojë zhvillimin e një metodologjie (formulë buxhetore) të pranueshme për ndarjen e buxhetit që do të bazohet në kritere të përcaktuara.

Çështja 10 - Realizimi i buxhetit – Prioriteti i mesëm

E gjetura Realizimi i buxhetit nuk ishte në nivelin e pritur dhe, ndërkohë që një pjesë e suficitit ishte jashtë kontrollit të ministrisë siç ishte rasti i mos realizimit të donacioneve të pritura dhe huasë financiare, shpenzimet e tjera kanë mundur të bëhen në fund të vitit. Kjo nuk ka ndodhur sidomos tek shpenzimet kapitale si rezultat i procedurave burokratike të kontrollit, mbikëqyrjes jo-efikase të projekteve kapitale dhe vonesave në procedurat e prokurimit.

Vendimet për ndarje të bursave nga universitetet publike nuk kanë pasur buxhet të mjaftueshëm. Universiteti i Prizrenit ka ndarë bursa në vlerë 90,000€ ndërsa buxheti ishte 10,000€, Universiteti i Gjilanit kishte buxhet vetëm 7,760€ ndërsa mjetet e nevojshme për bursa arrinin 34,500€, Universiteti i Gjakovës kishte ndarë 20,000€ ndërsa buxheti ishte 10,000€. Rastet e sipërmendura tregojnë për marrje të vendimeve që krijojnë obligime në kundërshtim me limitet e buxhetit.

Rreziku Planifikimi jo i duhur i buxhetit dhe realizimi i ulët i tij do të rezultojë në mos arritjen e objektivave të organizatës dhe në financimin e detyrimeve të vitit aktual nga buxhetet e vitit të ardhshëm. Marrja e vendimeve për dhënje të bursave pa pasur buxhet të mjaftueshëm mund të shkaktojë paknaqësi tek studentët, dhe i vë në vështirësi buxhetore universitetet.

Rekomandimi 10 Ministri duhet të sigurojë që performanca buxhetore të monitorohet në mënyrë sistematike në baza mujore dhe që ky rishikim t'i identifikojë dhe adresojë barrierat për realizim të buxhetit në nivel të planifikuar. Aty ku supozimet e buxhetit fillestar janë të pasakta, kjo duhet të reflektohet plotësisht në procesin e rishikimit të buxhetit.

3.4 Prokurimi

Rregullat e Prokurimit synojnë të sigurojnë se fondet publike përdoren në mënyrë transparente dhe efikase për të arritur vlerën për para. Korniza ligjore përcakton qartë të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e të gjitha palëve të përfshira në menaxhimin e prokurimit. Kjo përfshin kërkesën për të ulur rrezikun e mos përfundimit të kontratave dhe ekzekutimin e tyre të dobët. Kjo arrihet përmes zbatimit të një regjimi të ndëshkimeve në lidhje me performancën e dobët si dhe përmes sigurisë së ekzekutimit.

Çështja 11 – Dobësi sistematike në prokurim – Prioritet i lartë

E gjetura

Nga shqyrtimi i 30 procedurave të prokurimit ne kemi identifikuar një sërë dobësish të përbashkëta. Në veçanti, kontrollet menaxheriale nuk kanë funksionuar në mënyrë efektive për të parandaluar çështjet e mëposhtme:

Planifikim i dobët dhe shmangie e procedurave të hapura të prokurimit – Janë zhvilluar gjashtë procedura⁵ të prokurimit me kuotim të çmimeve në vlerë 53,844€, për shërbime të shtypjes dhe dizajnit të materialeve, duke shmangur procedurat e hapura të prokurimit. Kjo si rezultat i planifikimit të dobët të kërkesave dhe mos konsolidimit të tyre brenda departamenteve;

Vonesa në përfundimin e projekteve kapitale – në ndërtimin e 11 shkollave me vlerë të përbashkët 20,915,259€ si dhe punët shtesë në vlerë prej 1,367,142€ kishte vonesa të konsiderueshme. Ndërtimi i tyre kishte filluar në 2009/2010 dhe nuk ka përfunduar ende. Arsytet janë të ndryshme për disa prej tyre buxheti ishte ri destinuar në blerje të librave, planifikim i dobët i paramasave dhe pozicioneve, etj. Për këto projekte edhe sigurisë së ekzekutimit të punëve u kishte skaduar vlefshmëria;

Kontraktim pa procedura të prokurimit dhe vlerë e dobët për shpenzimet e telefonisë mobile – shpenzimet e telefonisë mobile për MASHT dhe programet e saj gjatë vitit 2015 ishin 105,514€. Shërbimet janë blerë nga dy kompani të telekomunikimit “Vala Mobile” dhe “Ipko”. Nuk kishte konsistencë në shfrytëzimin e këtyre shërbimeve. Përderisa MASHT dhe Universiteti i Prizrenit përdornin kartelat mbushëse, Universiteti i Gjakovës kishte kontraktuar Ipko-n pa ndonjë procedurë të prokurimit. Sidoqoftë kjo kontratë është rinegocjuar dhe si rrjedhojë janë zvogëluar shpenzimet.

Rreziku

Mos konsolidimi i planeve individuale rrit rrezikun që të mos arrihet vlera për parane, numër më të madh të procedurave të prokurimit, dhe humbje financiare për ministrinë. Vonesat në përfundimin e projekteve dëmtojnë cilësinë e punimeve, ndikojnë në mos arritjen e objektivave dhe potencialisht me humbje financiare për ministrinë

⁵ Kontrata “Shtypja e materialeve për trajnimin e zbatimit të kurikulës së re” prej 9,478€, “Shtypja e materialeve për arsimin e lartë” prej 9,925€, “Shtypja e materialeve të programit trajnuesë të zhvillimit profesional të mësimeve të mesmeve për zbatimin e KKK” prej 10,000€, “Shtypja dhe dizajni i materialeve të ndryshme për nevojat e AAK” prej 9,490€, “Shtypja e materialeve për organizimin e 7 Marsit” prej 6,050€, “Shtypja e fletëpalosjeve dhe pankartave, panove” prej 8,901.65€.

Rekomandimi 11 Ministri duhet të sigurojë se është kryer një rishikim i brendshëm për të përcaktuar pse kërkesat e prokurimit nuk janë adresuar në të gjitha prokurimet e zhvilluara. Rrjedhimisht, duhet të vendosen kontrole të shtuara për të siguruar se dobësitë e identifikuara janë adresuar. Një plan konkret për përfundimin e punëve të mbetura në shkollat e pa përfunduara duhet të hartohet dhe i njëjti të monitorohet në baza të rregullta. Nevojat e prokurimit të hartuara nga njësitë duhet të inkorporohen në një plan të përbashkët për të lehtësuar menaxhimin e prokurimeve të parapara.

3.4.1 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)

Pagat dhe Mëditje përbëjnë rreth 31% të shpenzimeve të përgjithshme të ministrisë. Pagat dhe Mëditjet paguhen përmes një sistemi të centralizuar të operuar nga Ministria e Administratës Publike dhe Ministria e Financave. Kontrollat kyçe që zbatohen nga ministria janë të deleguara në nivel të universiteteve dhe programeve të saj. Për universitetet publike, kompensimi i pagave dhe mëditje përveç legjislacionit tjetër në sektor publik, rregullohet edhe me rregulloret e brendshme për të ardhurat personale nëpër universitete përkatëse. Pjesa e pagave dhe mëditjeve që kanë të bëjnë me universitetet publike është trajtuar ndaras në nën-kapitullin 4.3 të këtij raporti.

Çështja 12 - Dobësi në menaxhimin e personelit - Prioritet i mesëm

E gjetura

Zbatimi i prituri i udhëzimeve të personelit nuk është arritur për shkak të mungesës së mbikëqyrjes efektive menaxheriale. Kjo ka rezultuar në:

Mosfunksionim të kontrolleve me kohë - Dy raste kanë rezultuar me mbi pagesë si rezultat i mos aplikimit të ndryshimeve me kohë në listën e pagave. Për një rast të pezullimit të drejtorit të Agjencisë së Akreditimit, nuk i është bërë ndalesa prej 50% të pagës bazë me kohë. Gjithashtu, një rast tjetër të pushimit të lehonisë, nuk i është bërë ndalesa e pagës me kohë. Megjithatë, ndalesat e më sipërme janë bërë më vonë në mënyrë retroaktive.

Mosrespektimi i rregullores për pushimet e nëpunësve civilë - Rregullorja për pushimet e nëpunësve civilë potencon se gjashtë muajt e parë të pushimit të lehonisë, paguhen nga institucioni/punëdhënësi me kompensim 70% të pagës bazë të nëpunëses. Nga gjashtë mostra të testuara në dy raste kemi vërejtur se zyrtaret kishin shkuar në pushim të lehonisë, kurse ndalesa nuk ishte zbatuar sipas rregullores në fuqi. Gjatë kësaj kohe kishin marrë edhe shtesat që i marrin me vendime të brendshme nga sekretari (njëra në vlerë prej 50€ në muaj, dhe 200€), në total mbi pagesë prej 1,200€. Kjo ka ardhur si rezultat i mosfunksionimit me kohë të kontrolleve.

Të gjeturat dëshmojnë për mos funksionim të kontrolleve në mënyrë efektive

Rreziku

Të gjeturat e më sipërme tregojnë për mos funksionim të kontrolleve në mënyrë efektive për parandalimin e mbi pagesave. Komunikimi i dobët i brendshëm dhe mos koordinimi ndërmjet departamenteve mund të rezultojë që gabimet të mos vërehen dhe potencialisht me humbje financiare për ministrinë.

Rekomandimi 12 Ministri duhet të sigurojë që është ndërmarrë një rishikim i menaxhimit të personelit, për të siguruar se ndryshimet e nevojshme raportohen me kohë për të parandaluar mbipagesat eventuale. Arsytet për mos funksionimin e ndalesave me kohë duhet të analizohen dhe veprimet korrigjuese duhet të ndërmerren. Duhet të sigurohet një koordinim më të mirë ndërmjet departamenteve për të evituar gabimet e mundshme në paga dhe mëditje.

3.4.2 Subvencionet dhe Transferet

MASHT zbaton një gamë të gjerë të llojeve të subvencioneve. Pjesa më e madhe e tyre ndahen për mbështetje të skemave të ndryshme të bursave me partnerë të jashtëm. Pjesa tjetër ndahen për projekte hulumtuese dhe shkencore.

Çështja 13 – Mungesa e një baze ligjore gjithëpërfshirëse për dhënien e subvencioneve – Prioritet i lartë

E gjetura MASHT ndan një gamë të gjerë të subvencioneve, mirëpo nuk ka krijuar një bazë të qëndrueshme ligjore në formë të rregullores, udhëzimeve apo politika të shkruara që do të rregullonin në terma afatgjatë procedurat, kushtet dhe kriteret për ndarjen e subvencioneve. Shpesh dhënia e subvencioneve në veçanti ato për përfitues individual bëhen në bazë të vendimeve (ad-hoc) dhe politikave të rastit dhe që nuk sigurojnë një konsistencë ndër vite.

Rreziku Mungesa e bazës ligjore, politikave të shkruara krijon pa qartësi për përfituesit e mundshëm rreth kushteve, kriterëve dhe procedurave që duhet ndjekur dhe kontrollet që duhet zbatuar gjatë pagesave. Kjo rritë rrezikun që kontrollet të jenë të dobëta dhe mjetet e ndara të mos arrijnë synimin e pritur nga ministria.

Rekomandimi 13 Ministri duhet të iniciojë hartimin e një kornize ligjore, politike apo udhëzimi të brendshëm që rregullon fushën e subvencioneve. Baza ligjore duhet të përcaktoj prioritetet e ministrisë, kriteret dhe procedurat e nevojshme që duhet ndjekur përfituesit e mundshëm. Kjo do të orientonte subvencionet në fushat me më shumë interes për ministrinë, do të siguronte kontrolle formale më të mira dhe do të ndikonte në rritjen e transparencës dhe mundësive të barabarta për të gjithë palët e interesuara.

Çështja 14 – Raportim i dobët për shfrytëzimin e subvencioneve – Prioritet i mesëm

E gjetura Ne dy raste kemi identifikuar që dëshmitë mbështetëse për shfrytëzimin e subvencioneve të dhëna nga MASHT, ishin të mangëta sepse mungonin raportet narrative, faturat dhe raportet financiare kthyese. Njëri subvencion ishte 6,200€ për Essential Consulting sh.p.k për projektin Hulumtimi në teren për Shkolla të Sigurta dhe tjetri 1,000€ dhënë nga Qendra e Studentëve ndaj Parlamentit Studentor për shënimin e ditës së Evropës.

Rreziku Mungesa e raporteve financiare kthyese rrisin rrezikun që të mos arrihen rezultatet/efektet e synuara të subvencioneve.

Rekomandimi 14 Ministri duhet të siguroj që subvencionet të jenë subjekt i monitorimit efektiv duke përcaktuar kërkesat për raportim ndaj përfitueseve të subvencioneve për mënyrën e shfrytëzimit të mjeteve.

3.5 Të Hyrat vetjake

Menaxhimi i të hyrave ka shënuar progres domethënës në vitet e fundit. Sistemet Elektronike që përdoren për Menaxhimin e Studentëve i kanë ndihmuar universitetet dukshëm në eliminimin e mangësive të identifikuara më parë. Të hyrat e realizuara/mbledhura nga MASHT ishin 3,187,905€. Nga to 1,817,635€ ishin paraparë të shpenzohen nga MASHT derisa pjesa tjetër janë bartur në buxhetin e e përgjithshëm të Kosovës.

Çështja 15 –Faturim manual nga Agjencia Kosovare e Akreditimit–Prioritet i mesëm

E gjetura	Agjencia Kosovare e Akreditimit për shërbimet e saj/akreditim i faturon institucionet e arsimit të lartë. Aktualisht kalkulimi i faturave bëhet në mënyrë manuale. Agjencia e Akreditimit të Kosovës përdor një Sistem Informativ të Menaxhimentit i cili ofron mundësinë e integritit të modulit për faturim dhe menaxhim elektronik të të hyrave.
Rreziku	Kalkulimi manual i të hyrave rritë rrezikun e gabimeve në kalkulimin e faturave.
Rekomandimi 15	Ministri të kërkojë nga Kryeshefi i Agjencisë së Akreditimit që të konsideroj mundësinë e shtimit të modulit të të hyrave në Sistemin aktual të Menaxhimit të Informacionit. Kjo do të mundësonte një menaxhim më të mirë të të hyrave, përfshirë faturimin, raportimin dhe analizat e të hyrave të Agjencisë.

3.6 Pasuritë dhe detyrimet

3.6.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Pasuritë janë identifikuar si fushë me rrezik domethënës dhe të gjitha çështjet rreth pasurive janë të paraqitura më lartë në këtë raport në seksionin 1.3 Rreziqet Domethënëse për PVF.

3.6.2 Trajtimi i borxheve

Pasqyra e detyrimeve të papaguara ndaj furnitorëve në fund të vitit 2015 ishte 3,961,845€ një rritje për 27% krahasuar me vitin e kaluar 3,120,460€. Këto detyrime janë bartur për t'u paguar në vitin 2016.

Çështja 16 – trajtimi i borxheve – Prioritet i mesëm

- E gjetura** Rritja e obligimeve të pa paguara krahasuar me vitin paraprak tregon menaxhim jo të mirë financiar. Kjo duke marrë parasysh edhe suficitin buxhetor në kategoritë mallra dhe shërbime dhe investime kapitale që tregon për jo efikasitet dhe menaxhim jo të mirë të obligimeve.
- Rreziku** Niveli i lartë i obligimeve të papaguara shton rrezikun që buxheti të jetë subjekt i ekzekutimeve direkte nga MF në rastet kur faturat nuk paguhen me kohë. Kjo po ashtu mund të ndikoj në mos realizimin e projekteve tjera për shkak të mungesës së buxhetit, dhe redukton mundësinë për investime të reja.
- Rekomandimi 16** Ministri duhet të iniciojë një rishikim të gjendjes së borxheve, për të përcaktuar shkaqet e vonesave dhe masat e nevojshme për adresimin e tyre. Vlerësimi i detyrimeve duhet të vazhdohet të bëhet në baza të rregullta mujore dhe pagesat të bëhen në kuadër të limiteve kohore të përcaktuara me rregullat financiare.

4 Universitetet Publike

4.1 Hyrje

Qeveria e Kosovës me vendime të saj ka themeluar gjashtë universitete tjera publike përveç Universitetit të Prishtinës, të cilat funksionojnë si të pa varura mirëpo kanë një ndërvaresi me MASHT sepse ende funksionojnë si nën-programe buxhetore të ministrisë. Universitetet e themeluara më herët (Universiteti i Prizrenit dhe Universiteti i Pejës) janë konsoliduar, derisa pjesa tjetër (Universiteti i Gjilanit, Gjakovës, Mitrovicës dhe Ferizajit) janë ende në proces të konsolidimit qoftë me staf akademik dhe administrativ apo edhe me resurse tjera siç janë infrastruktura përcjellëse.

Ky kapitull ka për qëllim që të trajtojë ndaras çështjet që kanë të bëjnë me universitetet publike marrë parasysh natyrën e aktiviteteve të tyre. Përveç kësaj, ka për qëllim të rritë llogaridhënien dhe përgjegjësitë tek personat e ngarkuar me qeverisje nëpër universitete.

4.2 Qeverisja

Aranzhimet efektive të qeverisjes janë thelbësore për universitetet publike që të menaxhojnë në mënyrë të suksesshme sfidat me të cilat përballen dhe të sigurojnë ofrimin e shërbimeve më të mira në dobi të taksaguesëve dhe shfrytëzuesëve të shërbimeve.

Organet qeverisëse në universitete përbëhen nga Këshilli Drejtues si organi më i lartë i universitetit; Rektori si përgjegjësi kryesor ekzekutiv dhe Senati si organi më i lartë akademik. Sekretari i përgjithshëm i universitetit është zyrtari kryesorë administrativ në universitet.

Konkluzioni ynë i përgjithshëm është që qeverisja në të gjitha gjashtë (6) universitetet publike ka funksionuar mirë. Megjithatë sfidë e përbashkët për të gjitha universitetet mbeten ndërrimet e shpeshta të personave të ngarkuar me qeverisje dhe qëndrueshmëria e tyre.

Çështja 17 – Këshillet drejtues të universiteteve publike – Prioritet i mesëm

E gjetura Ministri i Arsimit emëron 3 anëtarë të këshillave drejtues nëpër universitetet publike. Përkundër kohës së shkurtër që nga themelimi i universiteteve dhe ato janë në proces të konsolidimit, janë vërejtur ndërrime të shpeshta të anëtarëve të këshillave drejtues përfshirë edhe kryetarët e këshillave.

Rreziku Ndërrimet e shpeshta të strukturave qeverisëse vë në vështirësi funksionimin efektiv të universiteteve dhe arritjen e objektivave të tyre.

Rekomandimi 17 Ministri duhet të siguroj se personat e ngarkuar me qeverisje nëpër universitete vendosen pas një procesi rigoroz të vlerësimit në mënyrë që të garantohet një qëndrueshmëri e funksionimit të këshillave drejtues. Kjo mundëson një stabilitet më të lartë të qeverisjes për universitetet dhe arritje më të lehtë të objektivave strategjike.

4.3 Kompensimi (Pagat dhe Mëditjet)

Shpenzimet e pagave dhe mëditjeve për universitetet publike të Pejës, Prizrenit, Gjakovës, Gjilanit dhe Mitrovicës ishin 5,657,487€. Ne kemi testuar gjithsejtë 100 mostra për pagat dhe mëditjet e stafit akademik të pesë universiteteve publike dhe kemi identifikuar një sërë dobësish sistematike që janë përcjellë tek të gjitha universitetet.

Universiteti i Prizrenit

Çështja 18 – Mangësi në paga dhe mëditje të stafit akademik – Prioriteti i lartë

- E gjetura** **Përlllogaritja dhe pagesa për orët mbi normë në kundërshtim me rregulloret e brendshme** - Kalkulimi i pagesës për orët mbi normë nuk është bërë saktë në tre raste. Pavarësisht që orët mbi normë nuk janë mbajtur sipas kontratës, pagesa është bërë e plotë sipas kontratës;
- Mos verifikimi i listave të mbajtjes së mësimit** – Rregullorja e brendshme parasheh që orët e paraqitura për pagesë të verifikohen nga stafi administrativ dhe dekani i fakultetit. Në tre nga pesë fakultetet (Fakulteti Ekonomik, Fakulteti Juridik, dhe Fakulteti i Edukimit) nuk ishte zbatuar kjo kërkesë; dhe
- Mungesë e dëshmive për orët e mbajtura nga profesorët** – Në tre raste kemi identifikuar që profesorët nuk evidentojnë orët e mbajtjes së ligjëratave, përderisa orët duhet të paguhen bazuar në evidencat e ofruara nga profesorët. Kjo demonstroi që kalkulimi i orëve për pagesë bëhet në mungesë të evidencave përkatëse.
- Rreziku** Kompensimi në kundërshtim me rregulloret e brendshme, mos verifikimi formal i orëve dhe mungesa e evidencave nga profesorët rrisin rrezikun që pagesat të bëhen për orët e pa mbajtura.
- Rekomandimi 18** Rektori i Universitetit të Prizrenit duhet të bëjë një analizë të të gjeturave të më sipërme dhe të shqyrtoj arsyet përse kërkesat e rregulloreve të brendshme për kompensim të stafit akademik nuk janë respektuar. Rektori duhet të sigurojë që kontrollet zbatohen në nivel të fakulteteve dhe orët paguhen vetëm pasi të jetë konfirmuar edhe formalisht nga dekanët e fakulteteve se janë mbajtur evidencat e profesorëve.

Çështja 19 – Dobësi në menaxhimin e personelit administrativ – Prioritet i mesëm

- E gjetura** **Rekrutim i pa rregullt dhe pagesë për auditorin e brendshëm për punën e pa kryer** – Si rezultat i komunikimit të dobët ndërmjet Universitetit dhe MASHT dhe kuptimit të dobët të legjislacionit – statutit – Universiteti i Prizrenit ka rekrutuar një auditor të brendshëm në fund të vitit 2014, i cili që prej datës së rekrutimit vazhdon të paguhet për punën e pa kryer (si auditor i brendshëm). Ministria e Financave nuk e ka licencuar si auditor të brendshëm sepse rekrutimi i tij është dashur të bëhet nga MASHT dhe Jo nga vetë Universiteti. Universiteti nuk është organizatë e veçantë buxhetore por funksionon si program në kuadër të MASHT-it. Derisa vetëm organizatat buxhetore mund të rekrutojnë staf të auditimit. Përkundër, që ne e kemi ngritur edhe në Memon e auditimit në dhjetor 2015, kjo çështje ka mbetur e pa zgjidhur; dhe
- Shpallja e konkursit pa dhënë dorëheqje stafi aktual** – universiteti ka shpallur konkurs për pozitën e zyrtarit të pasurive dhe ka rekrutuar një staf tjetër pavarësisht se personi që kishte punuar deri në atë kohë ende nuk kishte dhënë dorëheqje. Stafi që kishte punuar deri në atë kohë ishte pranuar në një pozitë tjetër brenda universitetit mirëpo pas një ankese në Këshill të Pavarur të Shërbyeseve Civil ky konkurs ishte anuluar.
- Rreziku** Përveç kompensimit të stafit për punën e pa kryer, universiteti vazhdon të humbë kontributin që do të mund të jepej nga vlera e shtuar e stafit të auditimit në përmirësimin e kontrolleve të brendshme dhe sigurinë ndaj menaxhmentit. Menaxhimi i dobët i personelit mund të shpie universitetin në situata të vështira dhe potencialisht me humbje financiare për universitetin.
- Rekomandimi 19** Rektori i Universitetit të Prizrenit së bashku me Sekretarin e Përgjithshëm duhet të bëjnë një zgjidhje të menjëhershme për stafin e auditimit brendshëm dhe stafin e zyrtarit të pasurisë. Rektori para çfarëdo rekrutimi duhet të siguroj një dialog të shtuar me ministrinë për të sqaruar përgjegjësitë dhe të drejtat me qëllim të shmangies së keqkuptimeve të legjislacionit.

Universiteti i Pejës

Çështja 20 - Mangësi sistematike në paga dhe mëditje të stafit akademik – Prioriteti i lartë

E gjetura	Kompensimi për orët mbi normë në kundërshtim me rregulloret e brendshme për të ardhura personale - Neni 5.2 i rregullores për të ardhura ndalon personelin akademik që kanë dy marrëdhënie pune brenda apo jashtë Universitetit të Pejës të angazhohen me orë mbi normë në këtë universitet. Ne kemi identifikuar tre raste kur profesorët kanë qenë të angazhuar me punë primare dhe sekondare në universitete tjera dhe kanë mbajtur orë mbi normë në Universitetin e Pejës. Në tre raste kalkulimi i mbi normës nuk ishte bërë saktë sipas dëshmive; dhe
E gjetura	Mungesë e dëshmive për orët e mbajtura nga profesorët - Nga 30 mostrat e testuara, në shtatë raste kemi identifikuar se profesorët nuk evidentojnë orët e mbajtjes së ligjëratave, përderisa orët duhet të kalkulohen dhe paguhen bazuar në ato evidenca. Kalkulimi i orëve për pagesë bëhet në mungesë të evidencave.
Rreziku	Kompensimi i orëve në kundërshtim me rregulloret e brendshme, dhe mungesa e evidencave rrisin rrezikun që pagesat të bëhen për orët e pa mbajtura.
Rekomandimi 20	Rektori i Universitetit të Pejës duhet të bëjë një analizë të të gjeturave të më sipërme dhe të shqyrtoj arsyet përse kërkesat e rregulloreve të brendshme për kompensim të stafit akademik nuk janë respektuar. Rektori duhet të sigurojë që kontrollet zbatohen në nivel të fakulteteve dhe orët paguhen vetëm pasi të jetë konfirmuar edhe formalisht nga dekanët e fakulteteve se janë mbajtur evidencat e profesorëve.

Çështja 21 - Marrëveshjet me Shërbime të Veçanta – Prioriteti i mesëm

- E gjetura** Universiteti i Pejës për vitin 2015 kishte përdor rreth 42 kontrata për shërbime të veçanta. Prej tyre 34 ishin për angazhim të personelit akademik ndërsa 8 tjera ishin ishin angazhimin e punonjësve në punë administrative. Këto angazhime janë paguar nga mallrat dhe shërbimet ndërsa shërbimet që i kanë ofruar kanë të bëjnë me aktivitetet primare të universitetit – dhe është dashur të paguhen nga buxheti për paga dhe mëditje.
- Një pjesë e personelit akademik të angazhuar me Shërbime të Veçanta kanë qenë të angazhuar edhe në punë primare dhe sekondare qoftë nëpër universitete tjera, MASHT apo organizata tjera. Kjo i ka pamundësuar Universitetit të Pejës futjen e tyre në listë të pagave për shkak se Ministria e Administratës Publike zbaton një limit deri në 2 vende të punës në sektor publik. Së këndejmi janë përdorur kontratat me Shërbime të Veçanta me qëllim të shmangies së këtij limiti dhe për të përmbushur nevojat për staf akademik kundrejt limiteve buxhetore që ka universiteti. Përderisa për punonjësit në administratë kanë vlejtur limitet e numrit të punonjësve nga ligji vjetor i buxhetit.
- Rreziku** Angazhimi i punonjësve përmes shërbimeve të veçanta për aktivitetet që janë të natyrës primare të universitetit, përveç që është keq klasifikim i shpenzimeve, kjo tejkalon edhe limitet për paga dhe mëditje nga ligji i buxhetit. Po ashtu angazhimi i punonjësve me shërbime të veçanta nuk është e bazuar në nevoja reale të universitetit.
- Rekomandimi 21** Rektori i Universitetit të Pejës të rishikojë të gjitha kontratat për shërbime të veçanta dhe të përcaktoj arsyet dhe nevojën për një numër të lartë të kontratave të tilla. Një analizë gjithëpërfshirëse e nevojës për staf duhet të kryhet për të iniciuar një dialog me MASHT dhe Ministrinë e Financave për buxhet shtesë në paga dhe mëditje.

Universiteti i Gjakovës

Çështja 22 – Mangësi në paga dhe mëditje të stafit akademik– Prioriteti i lartë

E gjetura	Kompensimi për orë mbi normë në kundërshtim me rregulloren për të ardhura personale - rregullorja përcakton që orët mbi normë nuk mund të barten në muajt tjerë mirëpo vetëm në atë muaj që kanë ndodhur, përderisa ne kemi identifikuar që mbi norma nuk është plotësuar sipas kontratës, në muaj të caktuar por ajo është bartur tek muajt tjerë; Mos verifikimi i mbajtjes së mësimit nga personat e autorizuar në fakultete - Rregullorja e brendshme parasheh që orët e paraqitura për pagesë të verifikohen nga stafi administrativ dhe dekani i fakultetit. Ne kemi identifikuar që listat nuk vërtetohen nga dekanët e fakulteteve; dhe Mos respektimi i kërkesës së konkursit për asistent – Në konkursin për angazhim të personelit akademik, në Fakultetin e Filologjisë në drejtimin Gjuhë dhe Letërsi Angleze ishin kërkuar tre asistent për grup lëndësh. Në konkurs ishte kërkuar përfundimi i studimeve Master ndërsa kandidatja që ishte pranuar nuk e kishte plotësuar këtë kërkesë sepse nuk e kishte ofruar diplomën për studimet Master mirëpo vetëm atë Bachelor.
Rreziku	Kompensimi i orëve në kundërshtim me rregulloret e brendshme, mos verifikimi formal i mbajtjes së orëve rrisin rrezikun që pagesat të bëhen për orët e pa mbajtura. Gjithashtu mos plotësimi i kërkesave të konkurseve është në kundërshtim me statutin e universitetit.
Rekomandimi 22	Rektori i Universitetit të Gjakovës duhet të bëjë një analizë të të gjeturave të më sipërme dhe të shqyrtoj arsyet përse kërkesat e rregulloreve të brendshme për kompensim të stafit akademik nuk janë respektuar. Rektori duhet të sigurojë që kontrollet zbatohen në nivel të ulët të fakulteteve dhe orët paguhën vetëm pasi të jenë marrë të gjitha siguritë që ato janë mbajtur përfshirë evidencat e profesorëve dhe konfirmimet formale nga dekanët e fakulteteve.

Çështja 23 - Pagesa nga buxheti i Universitetit të Gjakovës për punën e kryer në Universitetin e Prishtinës – Prioriteti i lartë

Në fund të vitit 2014, Rektori i Universitetit të Prishtinës (UP) kishte marrë vendim për ndalesën e pagave për stafin akademik që ishin të angazhuar në dy vende pune publike. Si pasojë e kësaj, UP-ja ua kishte ndaluar pagat për 2 muaj (dhjetor dhe janar 2014/2015) Kryetarit të Këshillit të Përkohshëm Drejtues të Universitetit të Gjakovës që ishte njëkohësisht edhe u.d. i Rektorit së bashku me tre prorektorë pasi të gjithë ishin mësimdhënës edhe në UP. Megjithatë gjatë 2015, u.d. Rektori kishte marrë një vendim për të paguar pagat e tre profesorëve për punën të cilën e kanë kryer në Universitetin e Prishtinës (organizatë tjetër buxhetore) përfshirë edhe pagën e vet (në shumë totale prej 10,851€). Pagesat ishin bërë nga kategoria Mallra dhe Shërbime (keq-klasifikuar), përmes Marrëveshjeve për Shërbime të Veçanta. Në arsyetimin e marrëveshjeve, përcaktohet se këto mjete do t'i kthehen Universitetit të Gjakovës sapo ato të pranohen nga Universiteti i Prishtinës.

Rreziku Pagesat për punën e kryer në organizatë tjetër buxhetore janë të pa ligjshme dhe potencialisht mund të konsiderohen si keqpërdorim i parasë publike.

Rekomandimi 23 Rektori i Universitetit të Gjakovës duhet të siguroj trajtimin e menjëhershëm të kësaj çështje dhe të ndërmarrë masat e nevojshme ligjore për të kthyer mjetet e paguara padrjetësisht, në buxhetin e Universitetit. Njëkohësisht duhet të siguroj evitimin e rasteve të ngjashme në të ardhmen.

Universiteti i Mitrovicës

Çështja 24 - Mangësi në paga dhe mëditje të stafit akademik – Pririteti i lartë

- E gjetura** **Kompensimi për orë mbi normë në kundërshtim me rregulloren për të ardhurat personale** - Neni 5 i rregullores për të ardhurat personale ndalon personelin akademik që kanë dy marrëdhënie pune brenda apo jashtë Universitetit të Mitrovicës të angazhohen me orë mbi normë në këtë universitet. Ne kemi identifikuar një rast në Fakultetin e Inxhinierisë Mekanike dhe Kompjuterike kur një profesor asistent i cili kishte dy marrëdhënie të punës, primare në Universitetin e Mitrovicës dhe sekondare në Universitetin e Pejës, dhe kishte mbajtur orë mbi normë në Universitetin e Mitrovicës.
- Mungesë e dëshmive për orët e mbajtura nga profesorët** - Në 23 mostra të testuara dhe kemi identifikuar që listat e vijimësisë së ligjëratave nuk janë konfirmuar nga dekanët e fakulteteve sipas kërkesave të rregullores. Për një rast të pagesës së orëve mbi normë për muajin maj 2015, nuk ishin mbajtur orët e plota. Ishin paguar 20 orë 500€ ndërsa ishin mbajtur vetëm 17 orë.
- Rreziku** Kompensimi i orëve në kundërshtim me rregulloret e brendshme, mos verifikimi formal i mbajtjes së orëve rrisin rrezikun që pagesat të bëhen për orët e pa mbajtura.
- Rekomandimi 24** Rektori i Universitetit të Mitrovicës duhet të bëjë një analizë të të gjeturave të më sipërme dhe të shqyrtoj arsyet përse kërkesat e rregulloreve të brendshme për kompensim të stafit akademik nuk janë respektuar plotësisht. Rektori duhet të sigurojë që kontrollet zbatohen në nivel të fakulteteve dhe orët paguhën vetëm pasi të jetë marrë siguria e nevojshme se orët janë mbajtur, përfshirë evidencat e profesorëve dhe konfirmimet formale nga dekanët e fakulteteve.

Universiteti i Gjilanit

Çështja 25 - Mangësi në paga dhe mëditje të stafit akademik – Prioritet i lartë

E gjetura	Mungesë e dëshmive për orët e mbajtura nga profesorët – në tre nga 11 mostrat e testuara, profesorët nuk kishin mbajtur evidenca për numrin e orëve të mbajtura përderisa kalkulimi i pagave nga stafi financiar duhet të bëhet duke u bazuar në numrin e orëve të mbajtura.
Rreziku	Kompensimi i orëve në kundërshtim me rregulloret e brendshme, dhe mos verifikimi formal i mbajtjes së orëve rrisin rrezikun që pagesat të bëhen për orët e pa mbajtura
Rekomandimi 25	Rektori i Universitetit të Gjilanit duhet të bëjë një analizë të të gjeturave të më sipërme dhe të shqyrtoj arsyet përse kërkesat e rregulloreve të brendshme për kompensim të stafit akademik nuk janë respektuar plotësisht. Rektori duhet të sigurojë që kontrollet zbatohen në nivel të fakulteteve dhe orët paguhen vetëm pasi të jenë marrë siguria e nevojshme se orët janë mbajtur, përfshirë evidencat e profesorëve dhe konfirmimet formale nga dekanët e fakulteteve.

4.4 Prokurimi në universitete

Auditimi ynë i procedurave të prokurimit dhe pagesave përmes prokurimit ka identifikuar një sërë dobësish të përbashkëta në pajtueshmëri, të cilat reflektojnë mungesë të mbikëqyrjes së duhur nga menaxhmenti i universiteteve. Në veçanti, kontrollet menaxheriale nuk kanë funksionuar në mënyrë efektive për të parandaluar çështjet e mëposhtme:

Çështja 26 – Dobësi sistematike në prokurim – Prioriteti i lartë

E gjetura

Në Universitetin e Prizrenit ne kemi gjetur:

Mos nënshkrim i dokumenteve standarde të prokurimit - Për kontratën Furnizim me Toner me vlerë 9,079€, deklaratat nën betim, procesverbali i hapjes dhe raporti i vlerësimit nuk ishin nënshkruar nga të gjithë anëtarët e komisionit;

Deklarata e Disponueshmërisë së Mjeteve nuk aprovohet për të gjitha prokurimet - Disponueshmëria e mjeteve nuk është aprovuar për procedurat me kuotim të çmimeve. Së këndejmi si rezultat i kuptimit të dobët të kërkesave të prokurimit dhe neglizhencës së zyrtarit të prokurimit nuk është bërë aprovimi formal i disponueshmërisë së mjeteve; dhe

Mungesa e Planifikimit të Prokurimit - Universiteti i Prizrenit nuk ka hartuar ndonjë plan paraprak të prokurimit për të konsoliduar nevojat për blerje nga fakultetet.

Në Universitetin e Gjakovës kemi gjetur se:

Ishte bërë kontraktimi i shërbimeve pa zbatuar procedurat e prokurimit - në qershor të vitit 2015 ishte kontraktuar OE “Ipko Telecommunications” për blerje të shërbimeve të telefonisë mobile në periudhë dy vjeçare por pa zbatuar ndonjë procedurë të prokurimit. Çmimi i kontratës për shërbimet e telefonisë mobile ishte 1,030€ për muaj

Rreziku

Rastet e më sipërme tregojnë për dobësi në procesin e prokurimit. Dështimi për të ndjekur procedurat e duhura të prokurimit dhe udhëzuesit përkatës në mënyrë konsistente, ka rezultuar në vonesa, blerje pa procedura të prokurimit dhe vlerë të dobët për parane

Rekomandimi 26

Rektori i Universitetit të Prizrenit dhe ai i Gjakovës duhet të sigurojnë se është kryer një rishikim i brendshëm për të përcaktuar pse kërkesat e prokurimit nuk janë adresuar në të gjitha prokurimet e zhvilluara. Rrjedhimisht, duhet të vendosen kontrole të shtuara për të siguruar se dobësitë e identifikuara janë adresuar.

Shtojca I: Qasja dhe metodologjia e auditimit

Përgjegjësitë e Auditorit dhe të atyre të ngarkuar me qeverisje janë dhënë në hollësi në Opinionin e përcaktuar në kapitullin 1.2 të këtij raporti.

Derisa rezultat kyç i punës sonë është opinionin e auditimit, ky raport pasqyron tërësinë e punës sonë me fokus të veçantë edhe në Çështjet e Qeverisjes përfshirë Menaxhimin Financiar dhe Kontrollin. Kjo e fundit mbështetet në programin tonë të gjerë të auditimit të pajtueshmërisë të bazuar në rrezik.

Përmbledhja e përgjithshme ka për qëllim t'i nxjerrë në pah gjetjet kryesore të auditimit dhe veprimet kyçe për të cilat Ministri duhet të sigurojë se janë ndërmarrë për t'i adresuar dobësitë e identifikuara të menaxhimit/të kontrollit.

Raporti i detajuar ofron një përmbledhje të gjerë të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në përcaktimin e shkakut të të gjeturave të auditimit dhe në dhënien e rekomandimeve të përshtatshme për t'i adresuar ato. Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë çështjet e identifikuara gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë – Çështjet të cilat nëse nuk adresohen mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë gjithashtu do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Të gjeturat që konsiderohen me prioritet të ulët do t'i raportohen veçmas stafit të financave.

Procedurat tona kanë përfshirë rishikimin e kontrolleve të brendshme, të sistemeve të kontabilitetit, teste të ndërlidhura substanciale si dhe aranzhimet e ndërlidhura të qeverisjes deri në atë masë sa që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive që mund të ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë operuar.

Shtojca II: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë keqdeklarime materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keqdeklarime materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për 'Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit'.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë keqdeklarime materiale. Auditorët mund të japin tre lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- Natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë keqdeklarime materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë keqdeklarime materiale; dhe
- Gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keqdeklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të

cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se keqdeklarimet, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimi të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban keqdeklarime materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragraf të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i Theksimit të Çështjes duhet:

- Të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- Të ketë titullin 'Theksim i Çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- Të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç'pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen;
- Të tregojë se opinioni i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca III: Rekomandimet e vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Të implementuara	Të adresuara por jo të implementuara	Të pa adresuara
Rreziqet domethënëse në Pasqyrat Vjetore Financiare	Rekomandimi 1 Ministri duhet të iniciojë një analizë të arsyeve për trajtimin jo adekuat të blerjes së librave dhe të inventarit nën 1,000€ dhe të identifikojë veprimet e duhura për t'i adresuar këto dobësi, në mënyrë që të mundësojë një prezantim të drejtë dhe të vërtetë të pasurive në 2015.			Jo
Pajtueshmëria me kërkesat për raportim në PVF	Rekomandimi 2 Ministri duhet të sigurojë që plani për hartimin e PVF-ve të vitit 2015 të adresojë të gjitha kërkesat e pajtueshmërisë. Ministri duhet të siguroj se të gjitha shpenzimet, klasifikohen dhe regjistrohen saktë. Kjo kërkon monitorim të vazhdueshëm. Deklarata e bërë nga ZKA dhe ZKF nuk duhet të dorëzohet, përveç nëse në draft PVF janë zbatuar të gjitha kontrollet e nevojshme.			Jo, sepse draft PVF kishin gabime materiale. Gjithashtu rishikimi i PVF ishte i dobët.
Rekomandimet nga viti paraprak	Rekomandimi 3 Ministri duhet të sigurojë një rishikim kritik të planit të veprimit për adresimin e rekomandimeve të vitit 2013. Ky plan duhet të përcaktoj stafin përgjegjës, dhe të fokusohet fillimisht në fushat e rëndësishme më të madhe. Rekomandimet e pa implementuara duhet të rishikohen formalisht nga Ministri dhe të ndërmerren masa proaktive për të adresuar shkaqet e vonësive në implementimin e tyre.		Po, megjithatë plani i veprimit duhet të jetë më konkret me veprime dhe progresi i adresimit të rekomandimeve duhet monitoruar dhe raportuar në baza të rregullta.	

Qeverisja	Rekomandimi 4 Ministri duhet të iniciojë një rishikim për të përcaktuar pse vendimi për pagesat e bordeve dhe komisioneve nuk është zbatuar në mënyrë efektive. Llogaridhënia dhe kërkesat aktuale për raportim nga njësitë duhet të përfshihen në këtë rishikim për të siguruar që këto i përmbushin nevojat e menaxhimit. Përmirësimet e kërkuara duhet të zbatohen brenda një periudhe të përshtatshme kohore.	Po		
Planifiki dhe realizimi i buxhetit	Rekomandimi 5 Ministri duhet të përforcojë monitorimin e performancës buxhetore në baza mujore dhe të identifikojë dhe adresojë barrierat, për të planifikuar nivelet e duhura të ekzekutimit të buxhetit. Mjetet nga donacionet e jashtme duhet të jenë të përfshira në planifikimet buxhetore.	Po		
Të hyrat (përfshirë të hyrat vetanake)	Rekomandimi 6 Ministri duhet të iniciojë analizimin e kontrolleve aktuale të aplikuara në mbledhjen e të hyrave dhe të ndërmerr masa proaktive për rritjen e të hyrave. Kolegjet private duhet ti paguajnë tarifat për të gjithë studentët e regjistruar dhe listat e dërguara të kontrollohen nga Ministria. Lirimet e studentëve nga pagesat e shërbimeve të bëhen duhet të mbështeten në vendimeve të arsyeshme nga organet kompetente.	Po		
Shpenzimet Prokurimi	Rekomandimi 7 Ministri duhet të iniciojë një rishikim të brendshëm për të përcaktuar pse kërkesat e prokurimit nuk janë adresuar në të gjitha rastet e prokurimit dhe të ushtrojë kontrolle të shtuara për të siguruar që dobësitë e identifikuar të adresohen.		Nga 5 çështje në këtë rekomandim, çështja 2 dhe 3 nuk janë implementuar, ka pasur shmangje të procedurave të hapura të prokurimit, dhe keqklasifikim të shpenzimeve.	

	Rekomandimi 8 Ministri duhet të sigurojë që vetëm artikujt e nevojshëm do të prokurohen, dhe se raportet për pranim të mallrave të nënshkruhen vetëm pasi të jenë konfirmuar sasisht/cilësitë e mallit. Duhet të analizohen shkaqet e mospërfilljes së rekomandimit të komisionit negociues me rastin e nënshkrimit të kontratës dhe të analizohet kost/benefiti i kontratës.	Po		
	Rekomandimi 9 Ministri duhet të iniciojë një rishikim të mënyrës aktuale të furnizimit me libra shkollor për të përcaktuar dobësitë e procesit dhe shkaqet e identifikuar të analizohen. Duhet të zhvillohen propozime për një zgjidhje të re e cila do të eliminonte dobësitë e identifikuar të procesit. Përmirësimet e këtij procesi së bashku me zbatimin e UA Nr.16/2012 – Pajisja e nxënësve me tekste shkollore falas do të ndihmonte në kursimin e shumave të konsiderueshme të buxhetit. Çështja e shfrytëzimit të librave universitar të diskutohet me Rektorin e UP-së.	Po		
Shpenzimet jo përmes prokurimit	Rekomandimi 10 Ministri duhet të rishikoj politikat aktuale të kompenzimit të bordeve si çështje urgjente për të siguruar se kompenzimet janë në kuadër të limiteve të përcaktuara. Duhet të ndërmerren veprime të arsyeshme dhe në harmoni me ligjet e aplikueshme për të shmangur pagesat e paarsyeshme.	Po		

Kompensimet (pagat dhe mëditjet)	Rekomandimi 11 Ministri në bashkëpunim me Rektorët e Universiteteve duhet që të analizojë sistemin aktual të monitorimit të vijueshmërisë së ligjeratave, të aprovimit të orëve të mbajtura dhe procesin e pagesave, në mënyrë që të shmangen pagesat potencialisht të parregullta dhe kompensimet për shërbimet që nuk janë ofruar. Sanksionet e parapara në rregulloren e të ardhurave personale duhet të aplikohen sipas nevojës.			Jo, nuk ka kontrolle të mjaftueshme.
	Rekomandimi 12 Ministri dhe Rektori i UPe-së duhet të sigurojnë që rregullorja për të ardhurat personale të aplikohet me përpikëri, si dhe të merren masat e nevojshme për parandalimin e pagesave që janë në kundërshtim me këtë rregullore.			Jo, sepse nuk kanë informata të sakta.
	Rekomandimi 13 Ministri dhe Rektorët e Universiteteve të sigurojnë që Mësimdhënsit dhe stafi tjetër angazhohen në bazë të konkurseve të hapura, dhe kontratat të nënshkruhen mbi bazën e kritereve të qarta në proceset transparente dhe konkurruese.		Po, ky rekomandim nuk është implementuar. Në mungesë të stafit disa profesorë duhet t'i angazhojmë edhe përmes këtyre kontratave.	
	Rekomandimi 14 Ministri duhet të sigurojë që puna jashtë orarit të planifikohet në mënyrë efektive, kompensimet për orë shtesë duhet të konsiderohen vetëm gjatë periudhave kur Ministria ka vëllim më të madh të punëve e jo gjatë tërë vitit, dhe puna shtesë duhet të dokumentohet dhe arsyetohet.	Po		
	Rekomandimi 15 Ministri duhet të sigurojë që vetëm punëtorët aktiv janë kompensuar, dosjet e personelit i përmbajnë dokumentet e kërkuara dhe që çdo i punësuar në listë të pagave të kompenzohet.	Po		

	Rekomandimi 16 Ministri në bashkpunim me Rektorët i UPe dhe UPz të siguroj që stafi akademik i angazhuar të ketë kualifikimin e duhur si dhe dëshmitë valide që vertetojnë nivelin e tyre akademik.		Po, megjithatë ende ka raste që stafi nuk ka kualifikimin e duhur.	
Subvencionet dhe Transferet	Rekomandimi 17 Ministri duhet të rishikojë marrëveshjen me Loyola-Gymnasium për tu siguruar se ekziston arsyeshmëri për shpenzimet e ndodhura.	Po		
	Rekomandimi 18 Ministri duhet të iniciojë një rishikim të rasteve të identifikuara për të siguruar që kontrollet në këtë fushë janë aplikuar sipas parashikimeve dhe për të siguruar që mjetet janë përdorur për qëllimin e planifikuar.			Jo, sepse ende nuk ka kontrolle të mjaftueshme.
Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale	Rekomandimi 19 Ministri duhet të siguroj që kontabilizimi i blerjes së librave të bëhet konform standardeve të kontabilitetit dhe konform planeve të aprovuara kontabël. Ai po ashtu duhet të punoj me Rektorin e UPz për të siguruar se e gjithë pasuria do të evidentohet dhe do të prezantohet në PVF-të e ardhshme. Kostoja e mbikqyrjes së punimeve duhet ti shtohet kostove të ndërtimit në mënyrë që kur të bëhet transferimi, të dihet kostoja e saktë e çdo projekti. Trajtimi i librave si pasuri ose jo duhet të diskutohet me Ministrinë e Financave/Thesarin.			Jo
	Rekomandimi 20 Ministri duhet të rishikoj vendimin për shfrytëzimin e automjeteve, për të siguruar arsyeshmërinë e tij, dhe duhet të vendos kontrolle shtesë për shfrytëzimin e automjeteve për të siguruar nga secili përdorues i automjeteve që paratë publike të shpenzohen me menquri dhe për të evituar përdorimin jo të rregullt të tyre.	Po		

Trajtimi i të arkëtueshmeve	Rekomandimi 21 Ministri duhet të sigurojë monitorim sistematik të mbledhjes së të hyrave. Akreditimi nuk duhet të finalizohet pa u kryer obligimet financiare ndaj MASHT.	Po		
Trajtimi i borxheve	Rekomandimi 22 Ministri duhet të iniciojë një rishikim të gjendjes së detyrimeve të papaguara, për të përcaktuar shkaqet e vonesave dhe masat e nevojshme për adresimin e tyre. Vlerësimi i detyrimeve duhet të vazhdohet të bëhet në baza të rregullta mujore dhe pagesat të bëhen në kuadër të limiteve kohore të përcaktuara me rregullat financiare.			Jo, niveli i obligimeve është rritur nga viti i kaluar.
Sistemi i auditimit të brendshëm	Rekomandimi 23 Ministri duhet të sigurojë se auditimi i brendshëm në të ardhmen të fokusohet drejt zhvillimit dhe zbatimit të strategjisë së auditimit të bazuar në rrezik. Kjo do t'i jepte menaxhmentit siguri rreth efektivitetit të sistemeve të kontrollit të brendshëm. KA duhet të jetë më aktiv dhe ta përkrahë NJAB-në në aktivitetet e saj dhe menaxhmentin në implementimin e rekomandimeve.			Jo, komiteti i auditimit ishte jo-aktiv dhe jo funksional.
Përmbledhje	23	11	4	8